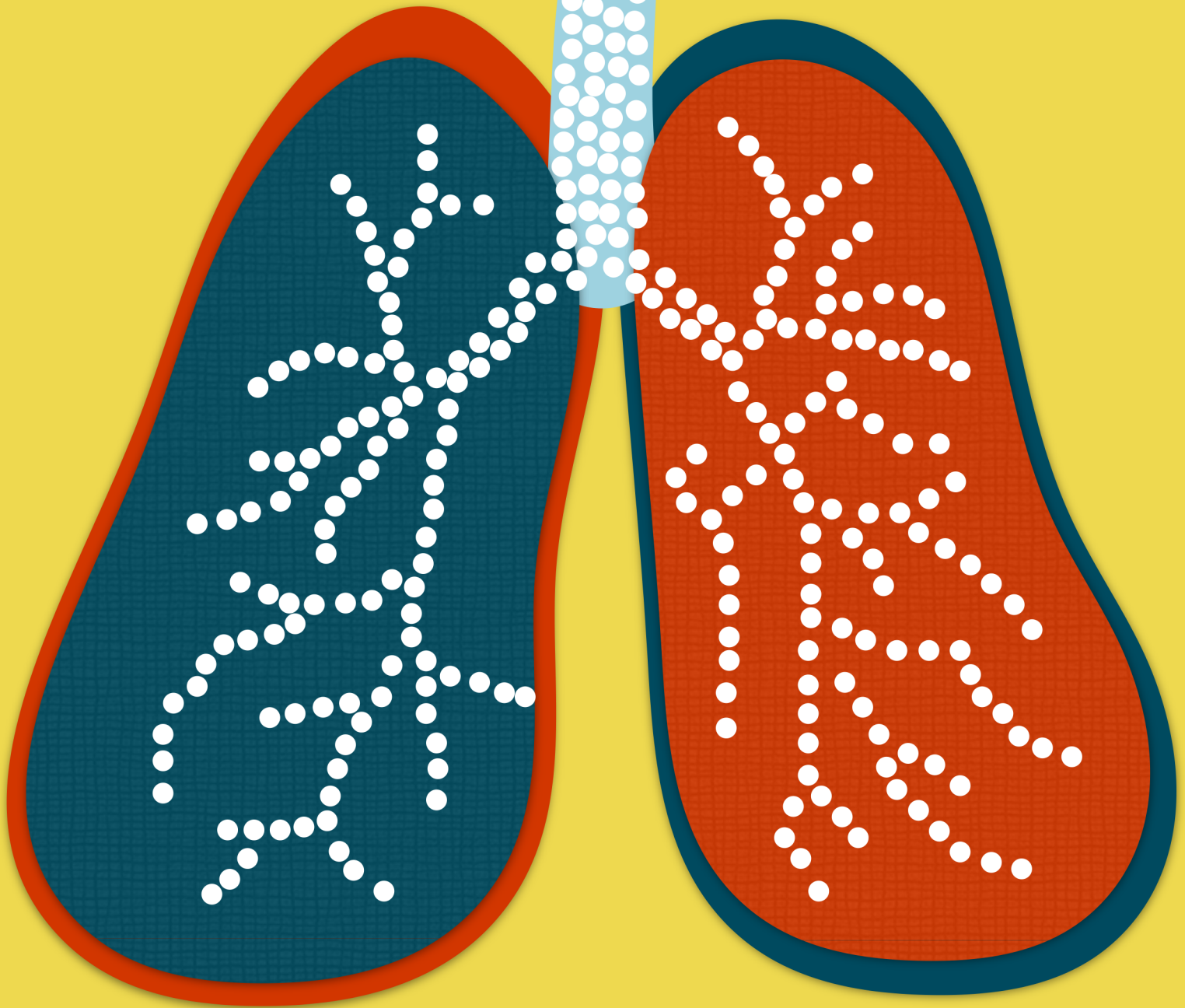

Quyền được thở: Tập huấn về Quyền con người cho những cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao
Cẩm nang cho người điều hành tập huấn

QUYỀN ĐƯỢC THỞ:

TẬP HUẤN VỀ QUYỀN CON NGƯỜI CHO NHỮNG CỘNG ĐỒNG BỊ ẢNH HƯỞNG BỞI BỆNH LAO

Cẩm nang cho người điều hành tập huấn

QUYỀN ĐƯỢC THỎ:

TẬP HUẤN VỀ QUYỀN CON NGƯỜI CHO NHỮNG CỘNG ĐỒNG BỊ ẢNH HƯỞNG BỞI BỆNH LAO

Cẩm nang cho người điều hành tập huấn

Tháng 09/2019

Tác giả: Amara Quesada

Điều phối và hiệu đính: Jeffry Acaba

Thiết kế: Darren Eleazar Perez

Liên minh các nhà hoạt động về Lao Châu Á – Thái Bình Dương (ACT! AP)

c/o APCASO

66/5 33 Tower Sukhumvit 33 Road, Klongton Nuea

Wattana, Bangkok 10110 Thailand

Email: apcasoteam@apcaso

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	4
CÁC TỪ VIẾT TẮT	5
GIỚI THIỆU	6
CHƯƠNG 1. LƯU Ý CHO NGƯỜI ĐIỀU HÀNH TẬP HUẤN	9
Giới thiệu Tài liệu hướng dẫn	10
Tổng quan các học phần của tài liệu hướng dẫn	10
Địa điểm tập huấn và các chuẩn bị hậu cần khác	14
CHƯƠNG 2. CÁC HỌC PHẦN TẬP HUẤN	15
A. Sơ khảo	15
B. Tình hình bệnh lao và quyền con người	17
C. Thông tin cơ bản về bệnh lao	18
D. Phiên cầu nối: Các vấn đề liên quan tới lao trong cộng đồng	25
E. Lao và quyền con người	26
F. Huy động cộng đồng để ghi lại các vi phạm quyền con người	36
G. Xây dựng kỹ năng vận động chính sách	42
CHƯƠNG 3. CÁC HOẠT ĐỘNG TỔNG KẾT	48
CHƯƠNG 4. ĐÁNH GIÁ TẬP HUẤN	50
PHỤ LỤC	52
Phụ lục 1. Bảng hỏi mẫu trước/sau tập huấn	52
Phụ lục 2. Công cụ tài liệu hóa mẫu	53
Phụ lục 3. Mẫu đồng thuận	54
Phụ lục 4. Mẫu kế hoạch vận động	55
Phụ lục 5. Chương trình Tập huấn gợi ý	56
Phụ lục 6. Mẫu đánh giá	58

LỜI CẢM ƠN

Quá trình xây dựng tài liệu Quyền được thở: Tập huấn về Quyền con người cho những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao sẽ không thể thực hiện được nếu không có sự hỗ trợ của Stop TB Partnership và Nhân dân Hoa Kỳ thông qua Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID).

ACT! AP và APCASO muốn dành lời cảm ơn tới Amara Quesada, người chịu trách nhiệm chính trong việc viết tài liệu hướng dẫn này. Quá trình xây dựng hướng dẫn này bao gồm một cuộc tham vấn cấp khu vực vào ngày 21-22 tháng 3 năm 2019 tại Bangkok, Thái Lan; và hai khóa tập huấn thí điểm: một tại Manila, Philippines từ ngày 26-28 tháng 7 năm 2019, và một tại Phnom Penh, Campuchia từ ngày 19-21 tháng 8 năm 2019. Những người sau đây đã tham gia đóng góp cho tài liệu này: Choub Sok Chamreun, Chanthorn Phrong và toàn bộ tổ chức KHANA đã hỗ trợ thí điểm tại Campuchia; Amara Quesada, Junelyn Tabelin, Alfred Petterwelch Lacbayo, và toàn bộ nhóm Sáng kiến Hành động vì Sức khỏe (ACHIEVE) cho thí điểm tại Philippines; Daniel Marguari (Tổ chức Spiritia), Blessi Kumar (Liên minh các nhà hoạt động lao toàn cầu về lao), Elvi Siahaan (MAP Internasional), và Francis Joseph (Mạng lưới người sử dụng ma túy Châu Á - ANPUD) vì những thông tin, hiểu biết của họ trong việc thiết lập khuôn khổ của hướng dẫn này. Một số cá nhân cũng đã đóng góp vào việc xây dựng nội dung, cung cấp ý kiến đầu vào cũng như hiệu đính tài liệu hướng dẫn này: Viorel Soltan, James Malar, Caoimhe Smyth và Sreenivas Nair (Đối tác phòng, chống Lao - Stop TB Partnership), Brian Citro (Đại học Northwestern), Allan Maleche (KELIN), Anna Versfeld và Deliana Garcia (Mạng lưới Bác sĩ Di trú – Migrant Clinicians Network). Sự điều phối và hỗ trợ kỹ thuật từ các thành viên APCASO, cụ thể là RD Marte, Jennifer Ho, Jeffry Acaba, Kris Pakornthadaphan và Rojjana Seesuwannakul đã đảm bảo cung cấp dữ liệu kịp thời và xúc tích cho tài liệu này.

Cuối cùng nhưng chắc chắn không kém phần quan trọng, ACT! AP và APCASO xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất tới những người sống sót sau bệnh lao, thành viên các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, nhân viên y tế và các tổ chức cộng đồng làm việc về bệnh lao đã tham gia vào trải nghiệm phong phú này.

CÁC TỪ VIẾT TẮT

ACHIEVE – Sáng kiến Hành động vì Sức khỏe

ACT! AP – Liên minh các nhà hoạt động về Lao Châu Á – Thái Bình Dương

BCG – Vắc-xin Bacillus Calmette-Guérin

CBNAAT – Xét nghiệm Khuếch đại Axit Nucleic dựa trên hộp mực

CSO – Tổ chức xã hội dân sự

DOTS – Điều trị ngắn ngày có giám sát trực tiếp

HIV – Vi rút gây suy giảm miễn dịch ở người

HLM – Phiên họp cấp cao của Đại hội đồng Liên Hợp Quốc

HRBA – Các tiếp cận dựa trên quyền con người

LAM – Xét nghiệm Lipoarabinomannan

MDR- TB – Lao kháng đa thuốc

NCH – Người sống chung với HIV

TB – Bệnh lao

LHQ – Liên Hợp Quốc

WHO – Tổ chức Y tế Thế giới

GIỚI THIỆU

Năm 2018, trong số 3,9 tỷ dân ở khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, 6,2 triệu người được chẩn đoán nhiễm lao. Khu vực Châu Á - Thái Bình Dương đóng góp hơn 50% gánh nặng toàn cầu về bệnh lao và lao đa kháng thuốc - một dịch bệnh toàn cầu từ trước đến nay bị bỏ qua và phần lớn ảnh hưởng đến hàng triệu người nghèo, và các cộng đồng bị lề hóa và dễ bị tổn thương.

Lời kêu gọi của cộng đồng toàn cầu về thay đổi mô hình trong các ứng phó với bệnh lao, được phản ánh trong Kế hoạch Toàn cầu nhằm Chấm dứt bệnh lao¹ và trong Chiến lược Chấm dứt bệnh lao của WHO², bao gồm tập trung nhiều hơn vào con người, các cộng đồng và nhu cầu về cách tiếp cận dựa trên quyền³, đã bắt đầu đạt được sự chú ý cũng như động lực toàn cầu. Điều này được thể hiện rõ trong các thông cáo của cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao và xã hội dân sự làm việc về bệnh lao trước Phiên họp cấp cao của Đại hội đồng LHQ đầu tiên về bệnh lao vào tháng 9 năm 2018, trong đó nhu cầu về việc lồng ghép đầy đủ các ngôn ngữ và nội dung về quyền con người Tuyên bố Chính trị về bệnh lao trong Phiên họp cấp cao của LHQ là nhu cầu then chốt⁴. Tuyên bố Chính trị được thông qua tại Phiên họp cấp cao của LHQ, sau khi kết thúc thủ tục thời gian im lặng thứ hai, được công bố trên trang web chính thức của Chủ tịch Đại hội đồng LHQ, đã giữ lại phần lớn ngôn ngữ về quyền con người mà xã hội dân sự kêu gọi trước Phiên họp cấp cao về lao bao gồm các cam kết đối với: tiếp cận với thuốc giá cả phải chăng, chấm dứt kỳ thị và mọi hình thức phân biệt đối xử, sự tham gia của cộng đồng và xã hội dân sự, thừa nhận các rào cản văn hóa xã hội khác nhau đối với việc tiếp cận và phát triển các dịch vụ y tế dựa vào cộng đồng thông qua các phương pháp tiếp cận bảo vệ và thúc đẩy công bằng, đạo đức, bình đẳng giới và quyền con người. Ngoài ra, đã có những nỗ lực tìm hiểu những rào cản trong tiếp cận của những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao thông qua: các đánh giá về môi trường pháp lý quốc gia, giới, kỳ thị và các nhóm đích⁵ được hỗ trợ bởi tổ chức Stop TB Partnership và các công cụ giám sát cộng đồng bao gồm công cụ OnelImpact⁶.

Khi cộng đồng toàn cầu của những nhà vận động liên quan tới bệnh lao nỗ lực để đảm bảo cam kết chính trị cấp cao cho một ứng phó với bệnh lao dựa trên quyền và đưa ra các thảo luận về quyền con người trong bối cảnh bệnh lao thông qua Tuyên bố về quyền của những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao⁷, huy động của cộng đồng và xã hội dân sự cấp địa phương rất cần thiết cho việc bảo vệ và buộc các chính phủ phải chịu trách nhiệm về quyền của người dân và cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao. Tuy nhiên, nhận thức và hiểu biết về các nguyên tắc nhân quyền vẫn còn tương đối thấp ở những người sống chung và bị ảnh hưởng bởi bệnh lao ở phần lớn Châu Á - Thái Bình Dương. Những nỗ lực hướng tới việc lồng ghép và vận hành các nguyên tắc nhân quyền trong ứng phó với bệnh lao quốc gia đang bị thách thức nhiều hơn bởi môi trường chính trị hạn chế ở hầu hết các nơi trong khu vực.

¹ Kế hoạch Toàn cầu nhằm Chấm dứt bệnh lao. http://www.stoptb.org/assets/documents/global/plan/GPR_2018-2022_Digital.pdf

² Chiến lược Chấm dứt bệnh lao của WHO. https://www.who.int/tb/post2015_strategy/en/

³ Phương pháp tiếp cận Bệnh Lao dựa trên quyền con người: Chiến lược Nairobi (tháng 6 năm 2016) xem tại: <http://www.stoptb.org/assets/documents/communities/>

⁴ Cuộc họp Cấp cao Chiến lược Nairobi về Lao và Tuyên truyền về quyền con người (tháng 8 năm 2018) xem tại: <http://www.kelinkeny.org/delegates-secure-the-voice-of-human-rights-in-tb-response-through-communiqué-to-the-un-high-level-meeting/>

⁵ Trang web của Stop TB Partnership: Cộng đồng, Quyền và Giới xem tại: <http://www.stoptb.org/communities/>

⁶ Ứng dụng OnelImpact của Stop TB Partnership xem tại <https://stoptbpartnershiponeimpact.org/#>

⁷ Tuyên bố về quyền của những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao <http://www.stoptb.org/assets/documents/communities/Decoater%20of%20the%20rights%20of%20people%20affected%20by%20TB%20-%20A5%20english%20version.pdf>

Tuyên bố về Quyền của những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao

Điều 2. Quyền được sống

Điều 3. Quyền nhân phẩm

Điều 4. Quyền có được tiêu chuẩn cao nhất có thể về sức khỏe thể chất và tinh thần (quyền được đảm bảo sức khỏe)

Điều 5. Quyền không bị tra tấn và đối xử tàn bạo, phi nhân đạo hoặc hạ nhục

Điều 6. Quyền bình đẳng, không bị phân biệt đối xử

Điều 7. Quyền tự do và an ninh của con người

Điều 8. Quyền tự do đi lại

Điều 9. Quyền riêng tư và có cuộc sống gia đình

Điều 10. Quyền bảo mật

Điều 11. Quyền có được thông tin

Điều 12. Quyền đồng thuận khi nhận đầy đủ thông tin

Điều 13. Quyền được giáo dục

Điều 14. Quyền được làm việc

Điều 15. Quyền được ăn uống đầy đủ

Điều 16. Quyền có nhà ở

Điều 17. Quyền về nước và vệ sinh

Điều 18. Quyền được đảm bảo an sinh xã hội

Điều 19. Quyền tự do ngôn luận

Điều 20. Quyền tự do hội họp và lập hội

Điều 21. Quyền tham gia

Điều 22. Quyền công lý và thủ tục tố tụng

Điều 23. Quyền thụ hưởng các lợi ích của tiến bộ khoa học (quyền tiếp cận khoa học)

Đọc thêm về Tuyên bố về Quyền của những người bị ảnh hưởng bởi Bệnh Lao tại đây:

<http://www.stoptb.org/assets/documents/communities/FINAL%20Decosystem%20on%20the%20Right%20of%20People%20Affected%20by%20TB%202013.05.2019.pdf>

ACT! AP⁸ và các thành viên của mình, bao gồm KHANA ở Campuchia⁹ và tổ chức Sáng kiến Hành động vì Sức khỏe (ACHIEVE) ở Philippines^{10,11}, có vị trí quan trọng trong khu vực để xây dựng các phương pháp tiếp cận sáng tạo nhằm nâng cao nhận thức cộng đồng và hỗ trợ huy động sự tham gia bền vững của cộng đồng trong các ứng phó bệnh lao dựa trên quyền. Cùng với nhau, các thành viên của ACT! AP có nhiều kinh nghiệm làm việc với các cộng đồng dễ bị tổn thương, tạo điều kiện cho việc huy động cộng đồng và giám sát dựa vào cộng đồng, cũng như thiết kế và tiến hành các hoạt động nâng cao năng lực cộng đồng ở các quốc gia của họ.

⁸ <https://apcaso.org/new-asia-pacific-coalition-of-tb-activists-launched/>

⁹ Thông tin về KHANA Campuchia có thể xem tại: <https://www.khana.org.kh/>

¹⁰ Thông tin về Sáng kiến Hành động vì Sức khỏe (ACHIEVE), Inc. Philippines xem tại: <https://www.facebook.com/achieve.philippines.inc/>

¹¹ Cả KHANA Campuchia và ACHIEVE, Inc. ở Philippines đều là bên nhận tài trợ của chương trình Thử thách dành cho Xã hội dân sự của Stop TB Partnership

Mục tiêu của học phần này là tăng cường năng lực của những người sống chung và bị ảnh hưởng bởi bệnh lao ở Châu Á - Thái Bình Dương trong việc tìm kiếm trách nhiệm giải trình từ các chính phủ và những người có nghĩa vụ khác về quyền của họ trong việc thực hiện các chiến lược quốc gia về phòng chống lao.

Các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, trong Tuyên bố về Quyền của những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, đề cập đến:

Bất kỳ người nào nhiễm lao hoặc trước đó đã từng nhiễm lao, cũng như những người chăm sóc họ và các thành viên trong gia đình trực tiếp của họ, và thành viên của các nhóm dễ bị tổn thương và trọng điểm của bệnh lao, ví dụ như trẻ em, nhân viên y tế, người dân bản địa, người sống với HIV, người sử dụng ma túy, tù nhân, thợ mỏ, các nhóm dân cư di biến động và di cư, phụ nữ, người nghèo ở thành thị và nông thôn.

Mục tiêu của tập huấn:

1. Nhằm nâng cao hiểu biết của các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao về mối quan hệ giữa quyền con người và bệnh lao;
2. Nhằm xây dựng năng lực của các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao trong việc tài liệu hóa các vi phạm nhân quyền mà các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao gặp phải; và
3. Nhằm xây dựng năng lực của các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao để tham gia vào công tác vận động chính sách góp phần để các chương trình phòng, chống lao quốc gia mạnh mẽ hơn để vượt qua các rào cản tiếp cận và thu hẹp khoảng cách trong các ứng phó quốc gia với bệnh lao.

CHƯƠNG 1

LƯU Ý CHO NGƯỜI ĐIỀU HÀNH TẬP HUẤN

Hướng dẫn này được thiết kế dành cho những người điều hành tập huấn làm việc trong các tổ chức xã hội dân sự thực hiện các can thiệp về bệnh lao, HIV và quyền con người, và những người đã có kinh nghiệm thực hiện tập huấn về quyền con người cho các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi lao hoặc HIV. Đây là một lưu ý quan trọng vì các hội thảo tập huấn về quyền con người thường có xu hướng trở nên quá trừu tượng. Tuy nhiên, đối với những người tham gia cộng đồng, điều quan trọng là cuộc thảo luận về quyền con người phải dựa trên những trải nghiệm hàng ngày của họ để những người tham gia có thể nắm bắt tốt hơn các khái niệm về quyền con người được thảo luận trong khóa đào tạo này. Thách thức lớn khác là tạo nền tảng cho khái niệm quyền con người trong bối cảnh bệnh lao và đảm bảo rằng mối liên hệ giữa hai vấn đề này rõ ràng đối với những người tham gia.

Do sự phức tạp của các vấn đề về quyền con người và bệnh lao, việc chuẩn bị đầy đủ là yếu tố quyết định đối với tập huấn này. Có nhiều mức độ chuẩn bị khác nhau cần thiết trước khi thực sự tiến hành tập huấn. Là người điều hành tập huấn, bạn cần cân nhắc cẩn thận những điều sau:

Đầu tiên, bạn cần chuẩn bị cho chính mình với vai trò là một người điều hành tập huấn. Bạn sẽ không chỉ dạy cho người tham gia những khái niệm khó nắm bắt, mà bạn còn phải cởi mở để học hỏi từ thực tế cuộc sống của những người tham gia, bao gồm các rào cản tiếp cận về mặt pháp lý, chính trị, xã hội và kinh tế mà họ phải đối mặt, bởi vì toàn bộ tập huấn này được xây dựng dựa trên trải nghiệm của họ. Mặc dù tài liệu hướng dẫn này cung cấp cho bạn từng bước chi tiết về việc tiến hành các hoạt động, nhưng bạn phải là người rút ra mối quan hệ giữa các khái niệm và trải nghiệm của người tham gia.

Thứ hai, các nguyên tắc và khái niệm về quyền con người cũng như các chính sách và luật pháp rất khó để phân tích trong bối cảnh tập huấn dựa vào cộng đồng vì bạn sẽ không muốn khiến người tham gia cảm thấy nhàm chán với những bài thuyết trình dài và nhiều “chữ”. Tin tốt là mọi người có khả năng bẩm sinh để nhận ra khi nào họ bị đối xử tệ bạc, bất công hoặc phi lý. Mọi người có thể không phải lúc nào cũng biết nên sử dụng các thuật ngữ nào và không phải lúc nào họ cũng hiểu được ngôn ngữ về quyền con người nhưng theo bản năng, họ biết khi có điều gì đó không ổn với cách họ đang bị đối xử.

Thứ ba, có thể là một thách thức để thuyết phục các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi các bệnh bị kỳ thị, như bệnh lao, rằng họ có đủ năng lực để làm điều gì đó về hoàn cảnh của mình. Đây là lý do vì sao việc trao quyền cho cộng đồng mất nhiều thời gian và tại sao tài liệu hướng dẫn này cần phải là một phần của chương trình xây dựng cộng đồng toàn diện và bền vững hơn. Trong khóa tập huấn này, các hoạt động học tập có cấu trúc được thiết kế để những người tham gia cũng nhận ra vai trò quan trọng của họ trong việc khởi xướng và tạo ra thay đổi trong cộng đồng của chính họ.

Bạn nên xem lại toàn bộ tài liệu hướng dẫn trước khi tiến hành tập huấn để cung cấp cho mình ý tưởng về mọi thứ cần chuẩn bị. Điều này cũng sẽ giúp bạn có một cái nhìn tổng thể về cấu trúc của buổi tập huấn, điều này sẽ cho phép bạn xem các học phần khác nhau được kết nối như thế nào và chúng hướng tới việc đạt được các mục tiêu đào tạo ra sao.

Giới thiệu Tài liệu hướng dẫn

Tài liệu hướng dẫn tập huấn này do các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao và các nhà hoạt động về bệnh lao xây dựng nhằm củng cố năng lực của những người sống chung và bị ảnh hưởng bởi bệnh lao để hiểu rõ hơn về các vấn đề và vi phạm liên quan tới quyền con người mà họ gặp phải và có thể phản ứng một cách xây dựng. Các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao bao gồm cộng đồng những người mắc lao, những người đã từng mắc lao và các nhóm đích như trẻ em, nhân viên y tế, người dân bản địa, người nhiễm HIV, người sử dụng ma túy, tù nhân, thợ mỏ, nhóm dân cư di biến động, phụ nữ, người nghèo ở thành thị và nông thôn, và gia đình của họ, những người phụ thuộc và những người chăm sóc họ. Hướng dẫn này được thiết kế chủ yếu cho thành viên của các cộng đồng này, những người trước đây đã tham gia vào các nhóm và mạng lưới lao, các nhóm hỗ trợ đồng đẳng về bệnh lao hoặc các tổ chức của những nhóm đích liên quan đến lao, cũng như các tổ chức xã hội dân sự thực hiện các hoạt động nâng cao năng lực và vận động¹².

Hướng dẫn này được xây dựng dựa trên trải nghiệm trước đây của những người tham gia trong việc tham gia vào một hoạt động liên quan đến bệnh lao và/hoặc quyền con người. Không nên bao gồm các thành viên vừa được chẩn đoán nhiễm lao vì họ có thể cần hỗ trợ ngay lập tức hoặc cần dịch vụ tâm lý - xã hội mà khóa tập huấn này sẽ không thể cung cấp.

Khóa tập huấn sẽ diễn ra trong ba ngày. Các buổi học mang tính tương tác và được thiết kế để tối đa hóa sự tham gia của người tham gia. Với số ngày và các chủ đề được đề cập, lý tưởng nhất là có 20 đến 25 người tham gia khóa tập huấn để đảm bảo đủ thời gian cho những người tham gia chia sẻ suy nghĩ và trải nghiệm của họ.

Tổng quan các học phần của tài liệu hướng dẫn

Tài liệu hướng dẫn này bao gồm bộ các học phần cần thiết tối thiểu để đạt được các mục tiêu tập huấn được đề cập trong phần trước. Mặc dù các học phần trong tài liệu hướng dẫn này được thực hiện trong một hội thảo tập huấn, nhưng chúng có thể được sử dụng riêng biệt, tùy thuộc vào bối cảnh của những người tham gia khóa đào tạo. Tương tự như vậy, mỗi học phần có thể được kết hợp với các học phần khác phù hợp nhất với nhu cầu của người tham gia.

¹² Kế hoạch Toàn cầu Chấm dứt bệnh lao http://www.stoptb.org/assets/documents/global/plan/GlobalPlanToEndTB_TheParadigmShiA_2016-2020_StopTbPartnership.pdf

Giống như tất cả các hội thảo tập huấn, đây không thể là một hoạt động đơn lẻ và độc lập. Tập huấn này cần là một phần của chương trình toàn diện hơn được thiết kế để xây dựng một phong trào cộng đồng nhằm giúp chấm dứt bệnh lao.

Tất cả các học phần đều có mục tiêu, thời lượng cần thiết để tiến hành tập huấn, và danh sách tài liệu. Có một hướng dẫn từng bước trong tài liệu hướng dẫn này để giúp tiến hành các hoạt động, theo sau là một phần được gọi là Thông tin Tiêu chuẩn Tối thiểu cho đầu vào và Thảo luận. Phần này có thể được chia sẻ với những người tham gia thông qua các bài thuyết trình trên slide và thảo luận. Chúng cũng có thể được đưa vào tài liệu phát tay sẽ được phân phát cho những người tham gia để tham khảo.

Sau đây là bản tóm tắt của các học phần có trong tài liệu hướng dẫn này. Như đã đề cập, người điều hành nên xem lại toàn bộ tài liệu hướng dẫn để hiểu rõ hơn về cấu trúc của các học phần và cách mỗi học phần xây dựng dựa trên học phần trước nó.

1. **Sơ khảo.** Giống như hầu hết các hoạt động tập huấn, tài liệu này bắt đầu với một phần mở đầu, trong học phần này được gọi là Sơ khảo. Tại đây, người điều hành và những người tham gia sẽ có cơ hội tìm hiểu nhau, cũng như chia sẻ những kỳ vọng của họ đối với khóa tập huấn. Người điều hành cũng sẽ cung cấp một cái nhìn tổng quan về các mục tiêu tập huấn và các chủ đề sẽ được thảo luận trong ba ngày. Điều này sẽ cho phép người điều hành so sánh kỳ vọng của những người tham gia với những gì khóa tập huấn có thể cung cấp. Một bảng hỏi trước tập huấn cũng sẽ được tiến hành khi bắt đầu khóa đào tạo. Công cụ này sẽ cung cấp cho nhóm tổ chức tập huấn một phương tiện để đánh giá việc học tập của người tham gia vào cuối khóa đào tạo bằng cách sử dụng một bảng hỏi sau tập huấn.
2. **Tình hình bệnh lao và quyền con người.** Để thiết lập bối cảnh của khóa tập huấn, học phần này sẽ cung cấp một cái nhìn tổng quan về tình hình bệnh lao và quyền con người hiện tại ở quốc gia hoặc địa phương, tùy theo điều gì là phù hợp nhất với người tham gia. Phần này sẽ cung cấp cho người tham gia ý tưởng về mức độ của bệnh lao, xu hướng của căn bệnh này, cũng như các mối quan tâm rộng rãi về quyền con người liên quan đến bệnh lao. Phần này sẽ thiết lập cơ sở lý luận hoặc sự cần thiết của các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao để được tập huấn về bệnh lao và quyền con người.
3. **Cơ bản về bệnh lao.** Trong học phần này, những người tham gia sẽ trải qua một phiên tương tác cung cấp cho họ thông tin cơ bản về bệnh lao, cách lây truyền, cách dự phòng và cách điều trị bệnh lao. Những người tham gia có thể đã biết một số thông tin trong phần này nên đây có thể coi là một cách để họ nhìn nhận, ôn tập lại kiến thức. Phần này cũng sẽ dành thời gian để những người tham gia động não và khám phá quan điểm của xã hội về bệnh lao và những người mắc bệnh lao, cũng như tác động của những quan điểm này đối với cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao.

4. Tìm hiểu các vấn đề về quyền con người liên quan tới bệnh lao. Học phần về quyền con người sẽ mất khoảng một ngày rưỡi để hoàn thành. Trong học phần này, người tham gia sẽ tìm hiểu về các thông tin cơ bản về quyền con người và hiểu biết về các vấn đề quyền con người liên quan đến bệnh lao.
 - a. Để giúp người tham gia hiểu về quyền con người, một khái niệm hơi trừu tượng, học phần này bắt đầu bằng việc khám phá trải nghiệm của những người tham gia khi họ mắc bệnh lao. Đối với thành viên của các nhóm đích chưa từng mắc lao, phần đầu tiên trong học phần này sẽ khám phá nỗi sợ hãi và lo ngại của họ về việc mắc bệnh lao. Điều này sẽ được thực hiện thông qua một bài tập viết thư, mà những người tham gia sẽ chia sẻ với nhóm của mình. Ngoài ra, trải nghiệm mà những người tham gia chia sẻ trong phiên này sẽ được sử dụng để xác định các vấn đề quyền con người liên quan đến bệnh lao trong các phiên tiếp theo.
 - b. Có khả năng người tham gia sẽ có cảm xúc mạnh khi chia sẻ trải nghiệm mắc bệnh lao, đặc biệt nếu họ nhớ lại trải nghiệm bị ngược đãi hoặc phân biệt đối xử. Do đó, có một phiên thảo luận ngắn được bao gồm trong tài liệu hướng dẫn này để cho phép những người tham gia gỡ bỏ hành trang cảm xúc của họ và có thể chuyển sang phiên tiếp theo. Lưu ý rằng phiên được mô tả trong tài liệu này là một gợi ý. Người điều hành có thể chọn một phương pháp khác dựa trên điều gì là phù hợp hơn với người tham gia.
 - c. Bước tiếp theo trong học phần này sẽ yêu cầu người tham gia quay trở lại nhóm của họ để xem lại các bức thư họ đã chia sẻ và xác định những khó khăn và thách thức khác nhau mà họ đã trải qua liên quan đến việc mắc bệnh lao hoặc có nguy cơ nhiễm lao. Họ cũng sẽ xác định kết quả đầu ra hoặc tác động của những trải nghiệm đầy thử thách đó đối với những người đã trải qua chúng. Các thách thức và kết quả này sẽ được viết ra trên giấy dán nhỏ (giấy sticker) hoặc giấy màu và sẽ được dán trên bảng. Chúng sẽ được sử dụng làm tài liệu tham khảo cho các phiên tiếp theo.
 - d. Bài tập đóng vai sẽ cho phép người tham gia hiểu sâu hơn về những thử thách mà họ đã trải qua. Bài tập này cũng sẽ cho họ cơ hội để khám phá cách họ có thể thay đổi kết quả của những trải nghiệm đầy thử thách mà họ đã xác định trước đó.
 - e. Sau chuỗi hoạt động, cần tổng hợp phần học và tóm tắt lại những điểm học tập chính về quyền con người trong bối cảnh bệnh lao. Điều này có thể được thực hiện thông qua một bài trình bày bằng slide có chứa thông tin cơ bản về quyền con người. Ngoài ra còn có một số video trực tuyến ngắn minh họa thông tin về quyền con người cơ bản có thể được truy cập và sử dụng cho phiên này.
 - f. Sau khi tổng hợp, người tham gia sẽ quay trở lại nhóm của họ, xem lại các lần đóng vai mà họ đã trình bày và xác định các vi phạm quyền con người đã được thể hiện. Sau khi họ đã xác định được các vi phạm quyền con người, họ sẽ được yêu cầu cố gắng xác định “chủ thể có trách nhiệm” hoặc các cơ quan chính phủ mà họ cho rằng có trách nhiệm hoặc nghĩa vụ giải quyết các vi phạm quyền con người mà họ đã xác định. Họ sẽ viết những chủ thể có trách nhiệm trên giấy dán nhỏ và dán chúng lên. Danh sách những chủ thể có trách nhiệm này sẽ được sử dụng trong phiên vận động sau này.

Học phần về quyền con người đặt ra hiểu biết khái niệm về quyền con người trong bối cảnh trải nghiệm của người tham gia với tư cách là những người sống sót sau khi nhiễm lao hoặc từ các cộng đồng bị ảnh hưởng. Trong hai học phần tiếp theo, người tham gia sẽ áp dụng những gì họ đã học được thông qua: 1) ghi lại các vi phạm quyền con người trong các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, và 2) tham gia vận động chính sách.

1. Ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao. Học phần này sẽ cung cấp cho người tham gia kỹ năng phỏng vấn các thành viên trong cộng đồng của họ, những người có thể đã từng có trải nghiệm bị vi phạm quyền con người và sẽ ghi lại những trải nghiệm này theo một công cụ.
2. Vận động chính sách. Tham gia vận động chính sách là một kỹ năng quan trọng mà các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao cần học để họ có thể tham gia vào quá trình ra quyết định, nêu vấn đề và mối quan tâm của mình với những chủ thể có trách nhiệm và những người ra quyết định, và thực hiện các thay đổi trong luật pháp, chính sách, chương trình và dịch vụ. Họ sẽ sử dụng kết quả đầu ra từ các học phần trước cho phiên xây dựng kỹ năng vận động chính sách này.

Hoạt động tập huấn kéo dài ba ngày này sẽ trở thành một hội thảo lập kế hoạch vận động chính sách cần được theo đuổi và hỗ trợ sau tập huấn. Sau khi những người tham gia chia sẻ kế hoạch vận động của họ, bảng hỏi sau tập huấn sẽ được đưa ra. Việc đánh giá khóa tập huấn cũng sẽ được thực hiện bằng cách sử dụng công cụ đánh giá cùng với tài liệu hướng dẫn này.

Tổng quan khóa tập huấn

Ngày	Ngày 1	Ngày 2	Ngày 3
Sáng	Học phần 1: Sơ khảo Học phần 2: Tình hình bệnh lao và quyền con người Học phần 3: Cơ bản về bệnh lao	Học phần 4: Tìm hiểu các vấn đề về quyền con người liên quan tới bệnh lao (tiếp)	Học phần 6: Vận động chính sách
Chiều	Học phần 4: Tìm hiểu các vấn đề về quyền con người liên quan tới bệnh lao	Học phần 5: Ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao	Học phần 6: Vận động chính sách (tiếp)

Địa điểm tập huấn và các chuẩn bị hậu cần khác

Điều quan trọng là phải xem xét địa điểm tổ chức hội thảo tập huấn này, nơi thuận lợi cho việc học tập và đủ lớn để đáp ứng các hoạt động khác nhau mà người tham gia sẽ thực hiện mà vẫn đảm bảo sự thoải mái của họ. Có những hoạt động yêu cầu người tham gia phải ở khoảng cách thoải mái với nhau. Mặc dù đây không phải là một khóa tập huấn có thể được thực hiện trong một địa điểm kiểu như lớp học thông thường, nơi người tham gia sẽ ngồi toàn bộ thời gian, nhưng có thể cần bàn trong một số buổi, vì vậy hãy đảm bảo rằng địa điểm, phòng học có thể được điều chỉnh linh hoạt khi cần.

Danh sách dưới đây tóm tắt tất cả các thiết bị, tài liệu và vật tư cần thiết cho khóa đào tạo này:

1. Máy tính xách tay
2. Máy chiếu
3. Giấy lật khổ lớn (giấy flip chart)
4. Giấy dán nhỏ (giấy sticker) hoặc giấy màu
5. Bút dạ
6. Băng dính giấy
7. Vở viết
8. Bút bi

Các công cụ sau đây cũng cần được chuẩn bị và in ra trước tập huấn:

1. Bảng hỏi trước/sau tập huấn
2. Chương trình tập huấn
3. Mẫu công cụ ghi lại vi phạm quyền con người
4. Mẫu đánh giá tập huấn
5. Mẫu kế hoạch vận động chính sách

CHƯƠNG 2

CÁC HỌC PHẦN TẬP HUẤN

A. Sơ khảo

Mục tiêu Nhằm chính thức khai mạc hội thảo tập huấn, để giới thiệu những người tham gia với nhau và chia sẻ kỳ vọng của họ đối với tập huấn, đồng thời làm rõ mục tiêu của khóa tập huấn.	Hoạt động <ol style="list-style-type: none">1. Giới thiệu2. Đặt ra kỳ vọng3. Bài trình bày4. Thống nhất quy định của lớp tập huấn5. Bảng hỏi trước tập huấn
Tài liệu <ol style="list-style-type: none">1. Giấy lật (flip chart)2. Bút dạ3. Giấy dán nhỏ hoặc giấy màu được cắt nhỏ4. Bảng hỏi trước tập huấn	Thời gian 1 tiếng

Tiến hành đánh giá bảng hỏi trước tập huấn (20 phút)

Như một cách đơn giản để đo lường việc học tập của người tham gia, một bảng ngắn trước tập huấn (Phụ lục 1) nên được thực hiện vào đầu ngày. Tốt nhất nên phát bảng hỏi khi những người tham gia bước vào phòng học để họ có thể hoàn thành trước khi khóa tập huấn bắt đầu.

1. Thông báo cho người tham gia rằng họ sẽ trả lời bảng hỏi trước và sau đào tạo để xem họ đã học được bao nhiêu từ khóa tập huấn. Giải thích rõ ràng rằng kết quả của bảng hỏi sẽ không có hiệu quả gì. Giải thích cho người tham gia rằng sẽ không sao nếu họ không chắc chắn về câu trả lời của mình.
2. Phát bảng hỏi.
3. Cho người tham gia 10 phút để trả lời bảng hỏi.
4. Sau 10 phút, thu lại các bảng hỏi.
5. Đặt các bảng hỏi sang một bên và kiểm tra chúng sau.

Giới thiệu người tham gia (15 phút)

Một hội thảo điển hình sẽ bắt đầu với một chương trình khai mạc để chào đón những người tham gia và thông báo cho họ những điều được mong đợi từ hoạt động này. Đây là lúc bạn xác định lý do tại sao họ tham gia khóa tập huấn này.

Bạn có thể bắt đầu bằng một lời chào mừng chính thức thường được ban tổ chức thực hiện. Tốt nhất nên phân bổ không quá 5 phút cho phần khai mạc này.

1. Chia người tham gia thành hai nhóm.
2. Yêu cầu nhóm đầu tiên tạo thành một vòng tròn và quay mặt ra ngoài.
3. Yêu cầu nhóm thứ hai tạo thành một vòng tròn khác xung quanh nhóm thứ nhất, quay mặt vào trong. Để hai vòng tròn này đối mặt với nhau, mỗi người tham gia có một đối tác.
4. Đưa ra các hướng dẫn sau:
 - a. Tất cả những người từ vòng trong sẽ giới thiệu bản thân với đối tác của họ trước.
 - b. Chia sẻ tên của họ, họ đến từ đâu (tỉnh hoặc thành phố) và nêu một thứ mang lại cho họ niềm vui.
 - c. Sau đó, những người từ vòng ngoài cũng sẽ giới thiệu bản thân với đối tác. Mỗi cặp nên giới thiệu xong về nhau trong vòng một phút.
 - d. Sau khi các cặp đã tự giới thiệu với nhau, những người ở vòng ngoài sẽ di chuyển một bước sang bên phải của họ để họ đối mặt với một người khác từ vòng trong.
 - e. Lặp lại quá trình này cho đến khi họ trở lại với đối tác ban đầu.
 - f. Hãy để người tham gia ngồi xuống. Hỏi xung quanh về một số điều mà những người tham gia đã đề cập mang lại cho họ niềm vui.
5. Là người điều hành tập huấn, bạn cũng nên tham gia hoạt động này để có thể giới thiệu bản thân với những người tham gia và làm quen với họ.

Đặt ra kỳ vọng và mục tiêu (15 phút)

1. Phát giấy dán nhỏ (sticker) và bút dạ cho người tham gia.
2. Yêu cầu người tham gia viết một kỳ vọng cho khóa tập huấn vào giấy và dán lên bảng trước phòng.
3. Khi những người tham gia đang dán giấy của họ lên bảng, bạn có thể chia nhóm các mong đợi theo nhóm về nội dung, phương pháp đào tạo, người điều hành, những người đồng tham gia và các nhóm khác.
4. Khi tất cả những người tham gia đã dán giấy của họ lên bảng, hãy tóm tắt các kỳ vọng và làm rõ nếu có những kỳ vọng chưa rõ ràng.
5. Sau đó chia sẻ các mục tiêu của khóa tập huấn để bạn có thể ngay lập tức làm rõ những gì sẽ được tập huấn và những gì thì không.
6. Chia sẻ tổng quan về chương trình trong ba ngày tới.

Quy định lớp tập huấn (10 phút)

Việc đặt ra các quy định cho lớp tập huấn là rất quan trọng để giúp đảm bảo một môi trường học tập thuận lợi cho những người tham gia. Hỏi người tham gia xem họ nghĩ gì nên được đưa vào quy định chung mà mọi người sẽ tuân theo trong suốt thời gian tập huấn. Một số quy tắc chung bao gồm những điều sau:

1. Đúng giờ.
2. Để điện thoại ở chế độ im lặng và tránh sử dụng trong lúc học, trừ khi đó là trường hợp khẩn cấp.
3. Tôn trọng người khác.
4. Giữ bí mật những câu chuyện cá nhân sẽ được chia sẻ bởi những người tham gia.
5. Tham gia tích cực vào khóa tập huấn.

Người điều hành hoặc người tham gia có thể bổ sung thêm vào danh sách này khi cần. Những quy định này nên được viết trên một tờ giấy lật (flip chart) và dán lên một phía của phòng học trong suốt thời gian tập huấn để nhắc nhở những người tham gia. Như một sự đồng ý mang tính hình thức đối với các quy định này, hãy mời những người tham gia ký vào giấy lật, xung quanh các quy định đã được viết sẵn.

B. Tình hình bệnh lao và quyền con người

Mục tiêu Nhằm cung cấp thông tin tổng quan về tình hình bệnh lao tại quốc gia hoặc địa phương như là bối cảnh cho hội thảo tập huấn.	Tài liệu <ol style="list-style-type: none">1. Máy tính xách tay2. Máy chiếu
	Thời gian 45 phút

Để thiết lập bối cảnh và giải thích nhu cầu cho hội thảo tập huấn này, một phiên trình bày, thảo luận về bối cảnh nên được tiến hành. Đây có thể chỉ đơn giản là một bài trình bày về tình hình bệnh lao hiện nay ở quốc gia và/hoặc địa phương, nếu cần. Đưa ra thông tin liên quan đến quyền con người, nếu có, cũng quan trọng trong bài thuyết trình của bạn. Một bài trình bày bằng powerpoint có thể được sử dụng để hướng dẫn phần này. Các thông tin chính nêu trong bài trình bày này bao gồm:

1. Tỷ lệ nhiễm mới và tỷ lệ mắc bệnh lao
2. Các cộng đồng bị ảnh hưởng nặng nề nhất bởi bệnh lao
3. Lý do lây lan bệnh lao trong nước hoặc địa phương
4. Các hoạt động can thiệp đang được chính phủ và các bên liên quan khác thực hiện để giải quyết bệnh lao
5. Những khoảng trống và thách thức trong các can thiệp bệnh lao hiện nay.

Slide trình bày những lý do cho sự lây lan của bệnh lao trong nước, cũng như những khoảng trống trong ứng phó bệnh lao có thể mở ra cuộc thảo luận về các vấn đề quyền con người mà các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao phải đối mặt và cũng nêu rõ mức độ mà chính phủ đã thất bại trong việc thúc đẩy, bảo vệ và đảm bảo các quyền của người dân, dẫn đến sự gia tăng số lượng người nhiễm lao.

C. Thông tin cơ bản về bệnh lao

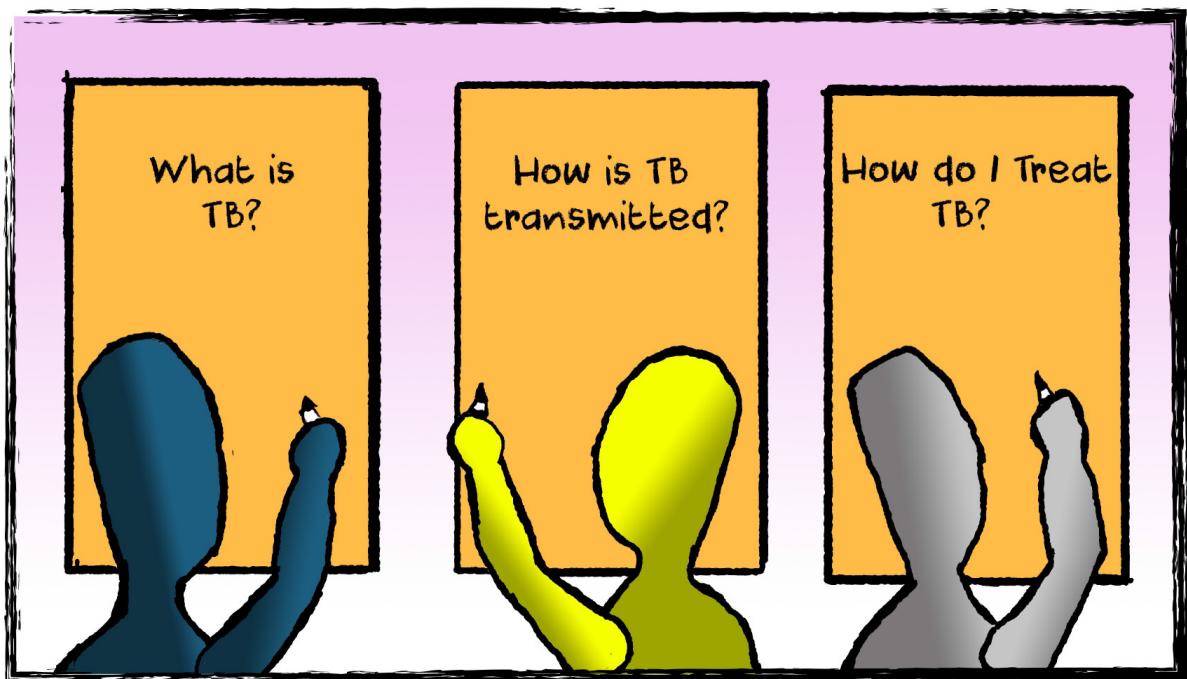
Mục tiêu Nhằm cung cấp cho người tham gia các thông tin cơ bản về bệnh lao	Tài liệu <ol style="list-style-type: none">1. Bút dạ2. Giấy lật3. Băng dính giấy4. Máy tính xách tay và máy chiếu cho bài trình bày (không bắt buộc)
Hoạt động <ol style="list-style-type: none">1. Hoạt động nhóm: Thảo luận chia sẻ băng chuyền2. Thảo luận chung nhóm lớn3. Bài trình bày (không bắt buộc)	Thời gian 1 tiếng

Những việc cần làm trước tập huấn

Trước diễn ra tập huấn, bạn cần chuẩn bị cho phần thảo luận chia sẻ băng chuyền. Hoạt động này được gọi là băng chuyền vì quá trình này trông giống như một băng chuyền (hoặc vòng quay trong công viên), bạn sẽ yêu cầu người tham gia di chuyển từ một điểm này sang một điểm khác theo vòng tròn xung quanh phòng học. Băng chuyền này sẽ bao gồm bảy (7) điểm được sắp xếp thành một vòng tròn xung quanh phòng học. Mỗi điểm sẽ có một câu hỏi mà người tham gia sẽ phải trả lời trong hoạt động này.

Các bước chuẩn bị:

1. Chuẩn bị 7 tờ giấy lật khổ lớn. Đây sẽ là các điểm trong băng chuyền của bạn.
2. Chuẩn bị các câu hỏi mà bạn sẽ đặt cho mỗi điểm. Đánh máy hoặc viết chúng dễ đọc, một câu hỏi trong một tờ giấy khổ vừa. Viết đủ to lớn để lấp đầy toàn bộ trang giấy. Đây là những câu hỏi:
 - a. Bệnh lao là gì?
 - b. Bệnh lao lây truyền như thế nào?
 - c. Các triệu chứng của bệnh lao?
 - d. Những ai dễ nhiễm lao nhất?
 - e. Làm thế nào để biết tôi có bị nhiễm lao hay không?
 - f. Tôi điều trị bệnh lao như thế nào?
 - g. Làm cách nào để bảo vệ mình với nhiễm trùng và mắc bệnh lao?

3. Tốt hơn là nên thiết lập băng chuyên trước khi người tham gia đến phòng học. Quá trình này sẽ mất khoảng 10 phút để chuẩn bị.
4. Lấy giấy lật và dán chúng lên tường xung quanh phòng học. Đảm bảo phân bố sao cho chúng được sắp xếp theo khoảng cách tương tự với nhau và tạo thành một vòng tròn quanh phòng.
5. Lấy từng câu hỏi và dán chúng lên trên giấy lật - mỗi điểm một câu hỏi - theo trình tự các câu hỏi ở trên theo chiều kim đồng hồ. Đánh số các điểm từ 1 đến 7.
6. Sau khi đặt các câu hỏi trên mỗi điểm, hãy tạm che chúng đi bằng giấy trắng.

Hướng dẫn hoạt động

1. Bắt đầu hoạt động bằng cách chia ngẫu nhiên những người tham gia thành 7 nhóm. Yêu cầu họ đến với nhau theo số tương ứng với nhóm của mình.
2. Yêu cầu mỗi nhóm đứng trước các điểm theo thứ tự. Nhóm 1 sẽ đứng trước giấy với câu hỏi đầu tiên; Nhóm 2 trước câu hỏi thứ hai và tiếp tục như vậy cho đến khi tất cả các nhóm đã được chỉ định một điểm.
3. Phát cho mỗi nhóm một bút dạ. Nhắc người tham gia không chạm vào các câu hỏi đang được che cho đến khi các hướng dẫn cho hoạt động đã được giải thích.
 - a. Khi có hiệu lệnh, các nhóm sẽ mở câu hỏi và đọc chúng. Sau đó, họ sẽ phải đồng ý **CHỈ DUY NHẤT MỘT** câu trả lời và viết câu trả lời của mình ra giấy lật. Mỗi nhóm chỉ được phép viết một câu trả lời. Cho những người tham gia khoảng một phút để làm điều này.
 - b. Sau một phút, hãy nói “Di chuyển!”. Lúc này các nhóm sẽ chuyển sang điểm tiếp theo bên phải của họ. Ở điểm tiếp theo, họ sẽ thực hiện lại bước tương tự.
 - c. Lặp lại điều này cho đến khi tất cả các nhóm đã có cơ hội để viết câu trả lời của mình tại tất cả các điểm.
 - d. Đảm bảo rằng các nhóm không lặp lại các câu trả lời đã được các nhóm khác viết trước. Điều này sẽ khuyến khích các nhóm nghĩ ra các câu trả lời khác. Nếu họ không thể nghĩ ra câu trả lời nào khác, họ có thể để trống bên cạnh số tương ứng với câu trả lời của họ.
 - e. Khi tất cả các nhóm đã đi hết băng chuyền, hãy yêu cầu họ quay trở lại chỗ ngồi của mình. Mỗi điểm sẽ cần có 7 mục (bao gồm cả các nhóm không đưa ra câu trả lời).
4. Xem qua các câu trả lời tại các điểm. Bắt đầu từ điểm với câu hỏi đầu tiên và đi qua tất cả các điểm theo trình tự.
5. Khẳng định các câu trả lời đúng và phản hồi lại các câu trả lời sai. Khuyến khích các câu hỏi từ những người tham gia.
6. Sử dụng bài trình bày trên slide nếu cần để cung cấp thông tin cơ bản về lao nhưng hãy đảm bảo rằng các slide đi theo trình tự của các câu hỏi trên băng chuyền. Nếu không có bài trình bày slide, hãy chuẩn bị tài liệu phát tay trước khi tập huấn và phát chúng sau phiên thảo luận này. Bạn có thể sử dụng thông tin trong phần tiếp theo có tiêu đề “Thông tin tiêu chuẩn tối thiểu cho đầu vào và thảo luận”.
7. Kêu gọi các câu hỏi hoặc nhận xét từ những người tham gia.

Thông tin tiêu chuẩn tối thiểu cho đầu vào và thảo luận về thông tin cơ bản về bệnh lao (dành cho tài liệu phát tay hoặc bài trình bày)

Bệnh lao là gì?

Bệnh lao là một bệnh truyền nhiễm do vi khuẩn có tên là *Mycobacterium tuberculosis* gây ra. Lao phổi xảy ra khi phổi bị nhiễm trùng bởi vi khuẩn này. Khi bệnh lao ảnh hưởng đến các cơ quan hoặc bộ phận khác của cơ thể, như xương, khớp, thận, não hoặc bộ phận sinh dục, nó được gọi là lao ngoài phổi.

Có các dạng lao khác nhau:

1. Lao tiềm ẩn (LTBI) - Một người có thể nhiễm vi khuẩn lao trong cơ thể nhưng vi khuẩn lao không hoạt động. Điều này có nghĩa là không có triệu chứng. Kết quả chụp X-quang có thể là âm tính.
2. Lao nhạy cảm với thuốc (DS TB) - Là thể bệnh lao trong đó vi khuẩn nhạy cảm với các loại thuốc có sẵn, do vậy, nếu uống đúng cách sẽ chữa khỏi được bệnh lao
3. Lao kháng thuốc (DR TB) - Là dạng bệnh lao mà vi khuẩn đã kháng với ít nhất một trong những loại thuốc điều trị lao chính. Các loại thuốc điều trị lao chính là isoniazid, rifampicin, ethambutol và pyrazinamide. Ngoài ra còn có các loại thuốc mới hơn đang dần trở nên phổ biến nhưng giá có thể tương đối đắt và có thể chưa được đăng ký trong các công thức sản xuất thuốc của quốc gia.
4. Lao kháng đa thuốc (MDR TB) - Đây là dạng lao mà vi khuẩn kháng lại với ít nhất isoniazid và rifampicin, là hai trong số những loại thuốc điều trị lao hiệu quả nhất. Điều trị dạng lao này không đáp ứng với phác đồ điều trị sáu tháng tiêu chuẩn.
5. Lao kháng thuốc trên diện rộng (XDR TB) - Dạng lao này là khi vi khuẩn kháng lại với ít nhất isoniazid và rifampicin, bên cạnh đó còn kháng lại ít nhất một trong các loại fluoroquinolon và ít nhất một trong các thuốc điều trị lao đường tiêm thể hệ thứ hai như amikacin, kanamycin hoặc capreomycin. Điều trị dạng lao này không đáp ứng với phác đồ điều trị sáu tháng tiêu chuẩn.
6. Lao hoàn toàn kháng thuốc (TDR TB) - Dạng lao mà vi khuẩn kháng với tất cả các loại thuốc thể hệ một và thuốc thể hệ hai và các loại fluoroquinolone.

Bệnh lao lây truyền như thế nào?

Lao lây lan qua không khí. Một người có thể bị nhiễm lao phổi khi hít phải những giọt chất nhầy có chứa vi khuẩn. Chất nhầy chứa vi khuẩn lao có thể được đưa ra ngoài không khí khi người bệnh lao ho, hắt hơi hoặc khạc nhổ. Vi khuẩn có thể cư trú trong phổi và có thể gây ra bệnh lao phổi. Vi khuẩn cũng có thể được đưa theo dòng máu đến các cơ quan khác của cơ thể và có thể gây ra lao ngoài phổi.

Một người hít phải chất nhầy chứa vi khuẩn lao không phải lúc nào cũng tiến triển thành bệnh lao. Vi khuẩn có thể tồn tại trong cơ thể dưới dạng nhiễm trùng lao tiềm ẩn, chờ khi hệ thống miễn dịch của một người suy yếu để có thể hoạt động hoặc phát triển thành bệnh lao.

Sau đây là những quan niệm sai lầm phổ biến về bệnh lao mà bạn cần sửa:

1. Bệnh lao có tính di truyền.
2. Bệnh lao có thể lây truyền qua đồ dùng, quần áo hoặc chăn màn.
3. Bệnh lao có thể lây truyền qua việc bắt tay hoặc ôm người bị bệnh lao.

Các triệu chứng của bệnh lao?

1. Ho nhiều và dai dẳng trong hơn hai tuần
2. Có máu trong đờm
3. Đau ngực
4. Sốt
5. Chán ăn
6. Giảm cân
7. Khó thở

Những ai dễ nhiễm lao nhất?

Mọi người đều dễ bị nhiễm lao vì mọi người đều hít thở không khí. Tuy nhiên, có những cộng đồng người có nhiều nguy cơ mắc lao hơn, hay còn gọi là các nhóm đích của lao. Đó là:

1. Những người có hệ thống miễn dịch yếu, chẳng hạn như:
 - a. những người nhiễm HIV, tiểu đường và các bệnh suy giảm miễn dịch khác
 - b. người có chế độ dinh dưỡng kém
 - c. người lớn tuổi
2. Những người hút thuốc quá mức, uống rượu quá mức và/hoặc sử dụng ma túy
3. Những người sống và làm việc trong không gian kín như thợ mỏ, công nhân nhà máy
4. Những người ở trong tù hoặc bị giam giữ
5. Những người di biến động, di cư và du mục
6. Nhóm dân cư bản địa

Làm thế nào để biết tôi có bị nhiễm lao hay không?

Lao phổi được chẩn đoán bằng cách xét nghiệm đờm và chụp X-quang. Xét nghiệm được ưu tiên là Xét nghiệm Khuếch đại Axit Nucleic dựa trên hộp mực (CBNAAT) Xpert MTB/RIF. Đối với người nhiễm HIV, nên làm xét nghiệm bổ sung bằng TB LAM (xét nghiệm lipoarabinomannan). Lao ngoài phổi được chẩn đoán bằng cách kiểm tra khu vực bị ảnh hưởng cụ thể và lấy mẫu để kiểm tra dưới kính hiển vi. Những xét nghiệm này, kết hợp với các triệu chứng có thể xác định nhiễm lao đang hoạt động hoặc bệnh lao. Sau khi bệnh lao được chẩn đoán, cần thực hiện xét nghiệm nhạy cảm với thuốc để xác định xem một người có nhạy cảm với thuốc hay mắc lao kháng thuốc.

Điều quan trọng cần lưu ý là chẩn đoán bệnh lao ở trẻ em là đặc biệt khó khăn. Điều này chủ yếu là do khó lấy đờm ở trẻ em kể cả trẻ sơ sinh. Ngoài ra, ngay cả khi lấy được đờm, xét nghiệm đờm có thể sẽ cho kết quả âm tính vì số lượng vi khuẩn có thể quá nhỏ để xét nghiệm cho kết quả hợp lệ.

Bacillus Calmette-Guérin (BCG) vẫn là loại vắc xin được khuyến cáo cho trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ dưới 5 tuổi.

Tôi điều trị bệnh lao như thế nào?

Lao hầu như luôn luôn là một bệnh có thể chữa được. Thuốc chữa bệnh lao thường được cung cấp miễn phí tại các cơ sở y tế công cộng. Việc điều trị lao nhạy cảm với thuốc mất từ sáu (6) đến tám (8) tháng. Điều trị tiêu chuẩn bao gồm kết hợp của các loại thuốc - soniazid, Rifampicin, Ethambutol và Pyrazinamide.

Đối với lao kháng thuốc, việc điều trị kéo dài hơn, thường từ 18 đến 24 tháng. Tuy nhiên, sự sẵn có của các loại thuốc mới như Bedaquiline, Delamanid, Clofazime và Linezolid giúp rút ngắn thời gian điều trị xuống còn 9 tháng với điều trị bằng thuốc uống. Đối với lao kháng thuốc trên diện rộng, một loại thuốc Pretomanid mới được phê duyệt gần đây đã được đưa ra.

Việc tuân thủ điều trị là rất quan trọng để chữa khỏi bệnh lao. Tuy nhiên, có những lúc người bệnh lao khó tuân thủ hoặc kết thúc điều trị do các tác dụng phụ (ví dụ: ngứa da, phát ban, buồn nôn, nước tiểu có màu sẫm hơn, tiêu chảy, cảm giác râm ran ở tứ chi; hoặc các tác dụng phụ nguy hiểm hơn như viêm gan, và mất thính giác tạm thời hoặc vĩnh viễn) có thể quá khó quản lý, hoặc do việc di chuyển hàng ngày đến cơ sở điều trị cản trở sinh kế của họ. Việc kê đơn không chính xác, điều trị thiếu, hoặc ngừng điều trị có thể khiến vi khuẩn lao trở nên kháng thuốc. Khi điều này xảy ra, các loại thuốc cần thiết để điều trị phải mạnh hơn nhưng độc hại hơn. Điều trị lao kháng thuốc cũng tốn kém hơn và thời gian điều trị sẽ lâu hơn. Để giúp đảm bảo tuân thủ điều trị, người nhiễm lao được khuyến khích có một người hỗ trợ điều trị. Người hỗ trợ điều trị này được kỳ vọng sẽ hỗ trợ người bệnh lao, nhắc nhở họ uống thuốc và hỗ trợ họ quản lý các khía cạnh khác của việc điều trị, bao gồm các tác dụng phụ và ảnh hưởng của chúng trong cuộc sống hàng ngày của họ.

Làm cách nào để bảo vệ mình với nhiễm trùng và mắc bệnh lao?

1. Một hệ miễn dịch mạnh mẽ có thể bảo vệ một người khỏi bệnh lao.
2. Điều quan trọng là phải nghỉ ngơi đầy đủ.
3. Có một chế độ ăn uống đầy đủ chất dinh dưỡng.
4. Giảm hút thuốc và tránh uống quá nhiều rượu và các loại ma túy dạng hít.
5. Sau một thời gian ngắn điều trị, những người bị ảnh hưởng bởi lao không còn khả năng lây nhiễm. Do đó, tuân thủ điều trị có thể ngăn ngừa lây truyền lao.
6. Che mũi và miệng khi ho để ngăn ngừa bệnh lây lan vi khuẩn lao nếu bạn có các triệu chứng liên quan đến bệnh lao. Hãy đeo khẩu trang, nếu có.
7. Mở cửa sổ và đảm bảo thông khí tốt, đặc biệt là tại các không gian đông đúc, chật hẹp.

Tài nguyên của Stop TB Partnership

Stop TB Partnership đã phát triển một ứng dụng chứa thông tin cơ bản về bệnh lao. Ứng dụng này có tên là OneImpact, hiện đang được triển khai ở Indonesia và Campuchia. Những người có điện thoại thông minh có thể tải xuống ứng dụng bằng cách truy cập trang web tại <https://stoptbpartnershiponeimpact.org/> hoặc thông qua App Store.

Stop TB Partnership cũng phát triển một bảng theo dõi tiến trình của các quốc gia trong ứng phó với lao. Liên kết này có thể được giới thiệu trong các cuộc thảo luận: <http://www.stoptb.org/resources/cd/>

Thông điệp chính

1. Lao là bệnh lây truyền nhưng có thể chữa khỏi và dự phòng được.
2. Tuân thủ điều trị là chìa khóa để chữa khỏi bệnh lao, ngăn ngừa bệnh tái phát, cũng như ngăn ngừa sự lây lan của vi khuẩn.
3. Điều quan trọng là phải hiểu tại sao có những người mắc lao không hoàn thành phác đồ điều trị, từ đó để các nhà cung cấp dịch vụ có thể đưa vào một loạt các dịch vụ nhằm giải quyết những khó khăn hoặc thách thức này và vượt qua những rào cản mà một người gặp phải trong quá trình điều trị.

Tài liệu tham khảo bổ sung

10 sự thật về lao. WHO, tháng 9 năm 2018. <https://www.who.int/features/factfiles/tuber-tuberculosis/en/>

Thông tin cơ bản về bệnh lao. CDC. Tháng 3 năm 2016. <https://www.cdc.gov/tb/topic/basics/default.htm>

D. Phiên cầu nối: Các vấn đề liên quan tới lao trong cộng đồng

Mục tiêu

Nhằm khuyến khích người tham gia bắt đầu suy nghĩ về những vấn đề mà những người mắc lao phải đối mặt.

Thời gian

45 phút

Các bước:

- Sử dụng các câu hỏi sau để hướng dẫn hoạt động động não này. Lưu ý rằng những câu hỏi này được xây dựng dựa trên câu trả lời của những người tham gia.
 - Ai trong số các bạn biết một người đã hoặc đang mắc lao?
 - Theo bạn, cộng đồng của bạn nghĩ gì về những người mắc lao?
 - Bạn nghĩ ảnh hưởng của những quan điểm này đối với những người mắc lao là gì?
 - Bạn nghĩ ảnh hưởng của những quan điểm này đối với tình hình bệnh lao ở địa phương/quốc gia của bạn là gì?
- Nếu hữu ích, bạn có thể sử dụng một câu chuyện hoặc một nghiên cứu điển hình.
 - Anh John hoặc cô Jane đã được chẩn đoán mắc lao. Nếu hàng xóm của anh ấy/cô ấy phát hiện ra anh ấy/cô ấy nhiễm lao, bạn nghĩ họ sẽ phản ứng như thế nào? Họ sẽ nghĩ gì về anh ấy/cô ấy? Họ sẽ đối xử với anh ấy/cô ấy như thế nào?
 - Nếu hàng xóm/cộng đồng có phản ứng tiêu cực với John/Jane vì anh ấy/cô ấy bị nhiễm lao, điều gì sẽ xảy ra với John/Jane? Anh ấy/cô ấy sẽ phản ứng như thế nào? Anh ấy/cô ấy sẽ làm gì hoặc không làm gì?
 - Nếu ngày càng có nhiều người bị nhiễm lao như John/Jane và những người xung quanh tiếp tục đối xử với họ giống như cách John/Jane được hàng xóm đối xử, bạn nghĩ tình hình lao của cả địa phương/quốc gia sẽ ra sao?
- Nhấn mạnh các câu trả lời của người tham gia phản ánh trải nghiệm phân biệt đối xử hoặc vi phạm.
- Có khả năng những người tham gia sẽ chia sẻ về trải nghiệm cá nhân của họ. Thừa nhận những điều này và nhắc họ rằng bạn sẽ có nhiều thời gian hơn trong phiên tiếp theo để nói về trải nghiệm cá nhân của họ.
- Kết thúc phiên thảo luận với một tóm tắt về các vấn đề được chia sẻ bởi những người tham gia và nhắc lại rằng những vấn đề này thường gặp ở những người mắc lao ở các địa điểm và quốc gia khác nhau.

E. Lao và quyền con người

Mục tiêu	Tài liệu
Nhằm nâng cao hiểu biết của những người tham gia về các vấn đề quyền con người mà mọi người trải qua	<ol style="list-style-type: none">1. Giấy viết2. Bút bi3. Giấy dán sticker hoặc giấy màu4. Bút dạ5. Băng dính giấy6. Nhạc thiền, tốt hơn là nhạc với tiếng suối chảy7. Máy tính xách tay và máy chiếu
Hoạt động	Thời gian
<ol style="list-style-type: none">1. Viết thư2. Chia sẻ với nhóm3. Giải tỏa và thiền4. Làm việc nhóm5. Đóng vai6. Thảo luận và bài trình bày	6 tiếng và 30 phút

Các bước:

Hoạt động viết thư (60 phút)

1. Phát giấy viết và bút cho người tham gia.
2. Hướng dẫn người tham gia chia sẻ trải nghiệm của họ khi họ mắc bệnh lao bằng cách viết thư cho người mà họ tin tưởng. Họ có thể chọn bất cứ ai để gửi thư. Thông báo với họ rằng họ sẽ đọc thư của mình cho các thành viên khác trong nhóm trong phần tiếp theo.
3. Để giúp người tham gia sắp xếp những gì họ muốn chia sẻ, hãy đặt cho họ những câu hỏi hướng dẫn sau:
 - a. Điều gì là khó khăn hoặc thách thức nhất đối với bạn khi bạn mắc bệnh lao?
 - b. Bạn sợ điều gì về việc mắc bệnh lao?
4. Trong trường hợp có những người tham gia thuộc các nhóm đích nhưng chưa từng mắc bệnh lao, hãy đưa ra các câu hỏi hướng dẫn sau:
 - a. Bạn sẽ làm gì nếu biết mình nhiễm lao?
 - b. Bạn sẽ phản ứng như thế nào và tại sao?
 - c. Bạn nghĩ điều gì sẽ khó khăn nhất đối với bạn nếu bạn được chẩn đoán mắc bệnh lao?
5. Cho người tham gia một tiếng để suy ngẫm và viết thư.

Chia sẻ với nhóm (60 phút)

1. Chia người tham gia một cách ngẫu nhiên thành các nhóm 4 người.
2. Yêu cầu mỗi nhóm ngồi gần nhau thành vòng tròn. Đảm bảo rằng các nhóm có đủ không gian ở giữa để giảm thiểu tiếng ồn trong quá trình hoạt động.
3. Mỗi người tham gia sẽ lần lượt đọc các lá thư của họ cho bạn cùng nhóm.
4. Cho phép một giờ để tất cả những người tham gia đọc thư của họ cho nhau.

Hoạt động giải tỏa (15 phút)

Viết thư và đọc chúng cho người khác có thể gây xúc động cho người tham gia. Bạn cần cho họ một khoảng thời gian để giải phóng những cảm xúc này trước khi chuyển sang phần tiếp theo. Hoạt động này sẽ giúp người tham gia “dỡ bỏ” bất kỳ hành lý cảm xúc nào có thể có từ hoạt động trước đó. Lưu ý rằng có thể có những người tham gia có thể nhớ lại những trải nghiệm đau thương trong quá trình viết thư hoặc hoạt động chia sẻ với nhóm. Nên có một nhân viên xã hội hoặc một cố vấn sẵn sàng để giúp những người tham gia xử lý cảm xúc hoặc trải nghiệm của họ.

1. Yêu cầu người tham gia lấy một chiếc ghế, xếp thành vòng tròn, và ngồi xuống.
2. Hỏi xem có ai trong số những người tham gia muốn chia sẻ cảm xúc của họ về hoạt động viết thư và chia sẻ mà họ vừa làm không. Khuyến khích người tham gia phát biểu đồng thời nhắc họ rằng căn phòng là một không gian an toàn và mọi người trong đó đồng ý tôn trọng suy nghĩ và cảm xúc của nhau. Bạn cũng có thể đặt câu hỏi về cảm giác của họ khi nghe người khác đọc thư của mình.
3. Sẽ là một ý kiến hay để chỉ ra những trải nghiệm chung giữa những người tham gia, nếu có. Nhắc nhở họ rằng những điểm chung này có thể là nền tảng để họ đến với nhau như một cộng đồng vững chắc hỗ trợ lẫn nhau.
4. Sau khi tất cả những người muốn chia sẻ đã được bày tỏ suy nghĩ hoặc cảm xúc của mình, hãy yêu cầu tất cả những người tham gia đứng lên. Người điều hành (hoặc cố vấn hoặc nhân viên xã hội có thể được mời tham gia phiên này) có thể hướng dẫn người tham gia thực hiện các bài tập thở: mời người tham gia nhắm mắt và bắt đầu hít vào để lấy lại bình tĩnh và thở ra để giải phóng cảm xúc hoặc tâm lý. Lặp lại điều này một số lần, nếu thích hợp. Bạn có thể bật một bản nhạc nhẹ nhàng khi bài tập này được thực hiện.
5. Sau bài tập thở, yêu cầu người tham gia giơ tay lên và lắc tay trong không khí. Thực hiện tương tự với từng chân. Nói với họ hãy tưởng tượng rằng khi họ đang rung lắc tay và chân, họ đang rũ bỏ những trải nghiệm tiêu cực và cảm giác tiêu cực liên quan đến họ.
6. Sau đó, hãy hỏi những người tham gia cảm thấy như thế nào. Tìm hiểu xem có ai cần thêm thời gian cho hoạt động này không. Nếu có những người tham gia cần thêm thời gian, bạn nên nghỉ giải lao 15 phút.
7. Trước khi để những người tham gia nghỉ giải lao, hãy mời mọi người ôm nhau như một biểu tượng của sự hỗ trợ lẫn nhau của cộng đồng.

8. Phần này có thể được thực hiện theo nhiều cách khác nhau, tùy thuộc vào trạng thái cảm xúc của những người tham gia sau hoạt động đọc thư điều gì là phù hợp về mặt văn hóa. Điều quan trọng là người tham gia có thể giải tỏa những cảm xúc tiêu cực có thể xuất phát từ việc viết và chia sẻ về những trải nghiệm khó khăn của họ liên quan đến bệnh lao, và ý thức rằng trải nghiệm của họ không chỉ là của họ mà là trải nghiệm chung của cả nhóm.

Làm việc nhóm để xác định các thách thức và kết quả của những thách thức này (60 phút)

1. Yêu cầu người tham gia quay trở lại nhóm nhỏ của họ.
2. Phát cho mỗi nhóm các tờ giấy dán sticker hoặc hai loại giấy màu khác nhau và bút dạ.
3. Sử dụng một màu giấy dán sticker để người tham gia viết ra tất cả những trải nghiệm khó khăn hoặc thách thức mà họ gặp phải khi mắc bệnh lao. Khi họ hoàn thành, hãy yêu cầu họ sử dụng giấy màu khác để viết ra những ảnh hưởng của những khó khăn/thách thức này đối với cuộc sống của họ.
4. Dành cho người tham gia 30 phút cho hoạt động nhóm này.
5. Sau 30 phút, yêu cầu mỗi nhóm chia sẻ những gì họ đã viết ra. Bắt đầu với những trải nghiệm khó khăn hoặc thách thức, và sau đó là ảnh hưởng của những khó khăn này.
6. Khi họ đang chia sẻ kết quả làm việc nhóm, hãy yêu cầu họ dán câu trả lời của mình lên bảng hoặc tường.
7. Tóm tắt kết quả bằng cách nhóm những trải nghiệm chung nhưng cũng chỉ ra những trải nghiệm khác biệt. Ngay cả khi những điều này chỉ được một vài người tham gia gặp phải, chúng cũng rất quan trọng.
8. Sau khi bạn đã tóm tắt mọi thứ, hãy thông báo cho người tham gia rằng bạn sẽ sử dụng các thông tin đầu vào từ trải nghiệm của họ cho phiên tiếp theo.
9. Kêu gọi các câu hỏi hoặc nhận xét từ những người tham gia.

Nếu tuân theo chương trình được đề xuất, ngày đầu tiên của khóa tập huấn sẽ kết thúc. Nếu không, nên giải lao khoảng 30 phút trước phiên tiếp theo. Trong thời gian nghỉ giải lao này, người điều hành hoặc nhóm tập huấn cần thực hiện những điều sau:

1. Dành một chút thời gian để nhóm các câu trả lời từ tập giấy dán sticker trên tường. Chia nhóm hoặc phân loại lại các câu trả lời theo các chủ đề sau:
 - Hành vi phân biệt đối xử do tình trạng bệnh lao - đây là những hành động đối xử khác biệt với những người mắc lao, thường là theo cách tiêu cực, vì họ mắc bệnh lao hoặc vì họ được coi hoặc nghi ngờ là mắc lao. Ví dụ, bị loại đơn xin việc chỉ vì nhà tuyển dụng phát hiện ra rằng ứng viên đã, đang, hoặc bị nghi ngờ mắc lao.
 - Vi phạm quyền con người nhưng không phải hành vi phân biệt đối xử - đây là những hành vi phân biệt đối xử có thể được thực hiện bởi Nhà nước hoặc các cơ quan nhà nước như cảnh sát, cơ sở cung cấp dịch vụ y tế công cộng... Ví dụ, khi một người mắc lao không thể tiếp cận thuốc chữa bệnh vì không có thuốc tại trung tâm y tế gần nhất với họ được coi là những vi phạm quyền con người khác mà không phải là hành vi phân biệt đối xử.

- Những thách thức hoặc khó khăn khác - nếu bạn không chắc chắn về một hành động phân biệt đối xử cụ thể nào, hãy đưa chúng vào nhóm này. Ví dụ, tác dụng phụ bất lợi của thuốc có thể được coi là khó khăn.
2. Tất cả giấy dán sticker được viết ảnh hưởng của những trải nghiệm khó khăn cũng nên được nhóm thành các chủ đề sau:
- Thể chất - ví dụ, tác dụng phụ của thuốc như tiêu chảy hoặc nước tiểu sẫm màu
 - Tâm lý hoặc tình cảm - ví dụ, trầm cảm, lo lắng, bất lực
 - Xã hội - ví dụ, cảm giác bị cô lập, bị gia đình chối bỏ
 - Tài chính hoặc Kinh tế - ví dụ, ảnh hưởng tàn khốc khi đang điều trị bệnh lao
 - Khác - nếu bạn không thể phân loại bất kỳ ảnh hưởng nào, hãy đặt chúng vào nhóm này

Để những nhóm giấy dán sticker này trên tường. Yêu cầu người tham gia quay trở lại phòng.

1. Nói về các nhóm giấy dán trên tường. Giải thích cho người tham gia cách mà những tờ giấy này đã được sắp xếp lại theo các nhóm nội dung khác nhau. Nói về các nhóm nội dung khác nhau mà theo đó các tờ giấy dán đã được nhóm lại.
2. Giới thiệu các thuật ngữ “vi phạm quyền con người” và “hành vi phân biệt đối xử” và định nghĩa chúng bằng cách sử dụng các tờ giấy dán trên bảng làm ví dụ.

Đóng vai (120 phút)

1. Chia ngẫu nhiên người tham gia thành hai (2) nhóm chính.
2. Yêu cầu các nhóm chọn một trong số các vi phạm quyền con người hoặc hành vi phân biệt đối xử được viết trên giấy dán sticker.
3. Yêu cầu mỗi nhóm tự chia thành hai nhóm phụ. Chỉ định một nhóm phụ là nhóm “Vi phạm” và nhóm phụ còn lại là nhóm “Lý tưởng”. Nhóm ‘Vi phạm’ sẽ đóng vai trong vòng 3 phút về trải nghiệm đã chọn. Nhóm ‘Lý tưởng’ cũng sẽ tạo ra một màn đóng vai dài 3 phút về trải nghiệm tương tự nhưng lần này, họ sẽ thay đổi các tình huống thành những gì họ nghĩ là tình huống lý tưởng. Đây có thể là một tình huống trong đó không có hành động phân biệt đối xử nào xảy ra, hoặc một giải pháp để đối phó với hành vi phân biệt đối xử hoặc vi phạm quyền con người. Sử dụng ví dụ sau:
 - a. Lần đóng vai đầu tiên sẽ cho thấy cô Jane bị chấm dứt hợp đồng công việc khi chủ lao động phát hiện ra rằng cô được chẩn đoán mắc bệnh lao.
 - b. Lần đóng vai thứ hai sẽ cho thấy rằng khi chủ lao động của cô Jane phát hiện ra cô mắc bệnh lao, người chủ này đã đảm bảo rằng phòng khám của công ty cung cấp thuốc cho cô để cô có thể tiếp tục làm việc.
4. Cho các nhóm 45 phút để chuẩn bị và thực hành đóng vai.
5. Mỗi nhóm sẽ lần lượt trình bày phần đóng vai của mình. Bắt đầu với các vi phạm sau đó là lý tưởng từ một nhóm.

Ý kiến và thảo luận (30 phút)

Sau khi kết thúc phần đóng vai, hãy thảo luận xem những vi phạm nào đã được trình bày trong các lần đóng vai và khẳng định rằng đó thực sự là những vi phạm.

1. Yêu cầu người tham gia trở lại với toàn thể cả lớp. Dẫn dắt một phiên thảo luận động não với người tham gia bằng cách sử dụng các câu hỏi hướng dẫn sau:
 - a. Liệu kịch bản lý tưởng được trình bày trong phần đóng vai có thể xảy ra trong cuộc sống thực không?
 - b. Nếu có, những thứ hoặc yếu tố nào cần phải có để làm cho kịch bản lý tưởng có thể xảy ra?
 - c. Nếu không, đâu là những thứ ngăn cản kịch bản lý tưởng xảy ra trong cuộc sống thực?
 - d. Ai nên đảm bảo rằng kịch bản lý tưởng là có thể xảy ra?
2. Sử dụng bài trình bày slide, giới thiệu định nghĩa về quyền con người, ai là người có quyền và ai là “chủ thể có trách nhiệm” để thực hiện các quyền này. Bạn có thể sử dụng thông tin trong các trang tiếp theo có tiêu đề “Thông tin tiêu chuẩn tối thiểu cho đầu vào và thảo luận về bệnh lao và quyền con người” để tham khảo.
3. Yêu cầu người tham gia quay trở lại với nhóm của họ và liệt kê tất cả các quyền mà họ cho rằng cần được đảm bảo để hiện thực hóa kịch bản lý tưởng trong lần đóng vai của họ. Dành 15 phút cho hoạt động này.
4. Yêu cầu mỗi nhóm chia sẻ những gì họ có trong danh sách của mình.

Xác định các vi phạm quyền con người (30 phút)

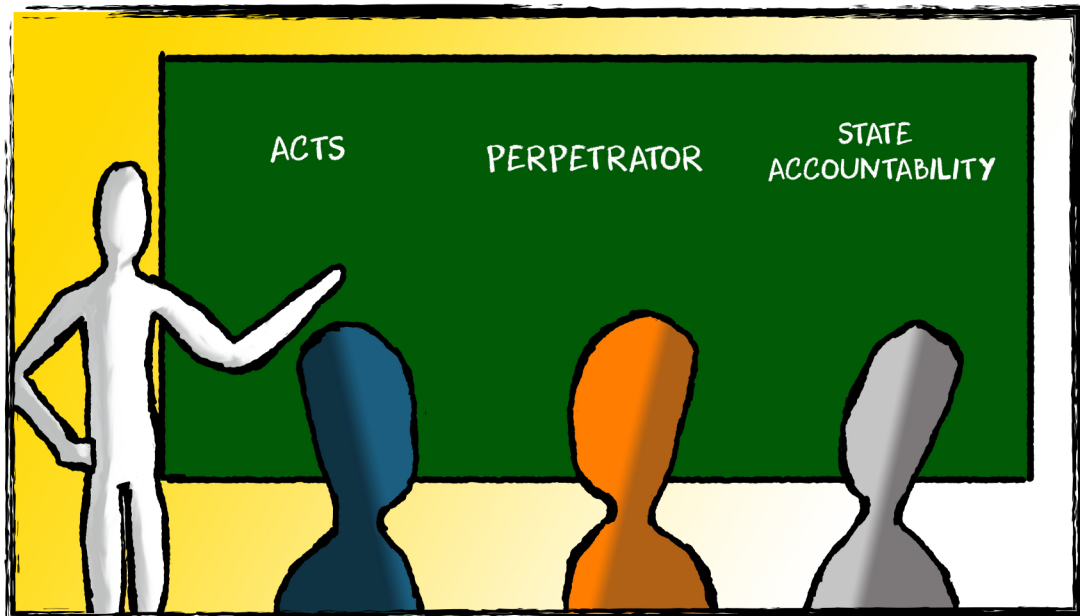
Có một quan niệm sai lầm phổ biến về những gì cấu thành vi phạm quyền con người. Chúng ta thường nghe mọi người nói rằng hàng xóm đã vi phạm quyền của họ bằng cách tung tin đồn về tình trạng bệnh lao của họ. Nhưng điều quan trọng là người tham gia phải hiểu khi nào ví dụ này trở thành một hành vi vi phạm quyền con người để khi họ áp dụng kiến thức của mình trong việc ghi lại các vi phạm quyền con người và trong vận động chính sách, họ biết rõ ràng ai phải chịu trách nhiệm.

Các bước:

- Vẽ một ma trận trên bảng với ba cột. Đề tên cột đầu tiên là 'HÀNH VI', cột thứ hai là 'NGƯỜI VI PHẠM' và cột thứ ba 'TRÁCH NHIỆM GIẢI TRÌNH CỦA NHÀ NƯỚC'.
- Yêu cầu người tham gia chọn một hành vi phân biệt đối xử mà những người tham gia đã xác định. Lấy tờ giấy dán tương ứng và đặt nó dưới cột đầu tiên của ma trận.
- Yêu cầu người tham gia xác định ai là tác nhân vi phạm hoặc đang thực hiện hành vi vi phạm này.
- Hỏi những người tham gia xem chính phủ đã làm gì hoặc không làm gì để khiến người bệnh lao bị cho thôi việc vì tình trạng bệnh lao của họ. Viết những câu trả lời này dưới cột thứ ba.

Bạn có thể sử dụng điều này làm ví dụ: một nhân viên bị chấm dứt hợp đồng công việc do tình trạng lao (cột đầu tiên – HÀNH VI). Tác nhân chịu trách nhiệm trong việc làm cho điều này xảy ra là người sử dụng lao động hoặc công ty (cột thứ hai – NGƯỜI VI PHẠM). Hành vi này xảy ra vì chính phủ đã không ban hành các chính sách bảo vệ những người bệnh lao khỏi việc bị phân biệt đối xử tại nơi làm việc.

1. (cột thứ ba – TRÁCH NHIỆM GIẢI TRÌNH CỦA NHÀ NƯỚC). Nếu thực sự có chính sách mà người bệnh lao vẫn bị cho thôi việc thì chính phủ đã thất bại trong việc thực hiện chính sách.
2. Giải thích rằng mặc dù người sử dụng lao động đã cho người đó thôi việc vì anh ta mắc bệnh lao, nhưng người sử dụng lao động đã không vi phạm nhân quyền. Nhắc người tham gia rằng để một hành động phân biệt đối xử trở thành vi phạm quyền con người, ở đây nhà nước hoặc chính phủ có nghĩa vụ là “chủ thể có trách nhiệm” thúc đẩy, bảo vệ và thực thi các quyền của người dân.
3. Hãy kêu gọi các câu hỏi từ người tham gia và thảo luận thêm về vấn đề này nếu cần.
4. Tiến hành trình bày slide của bạn để giải thích các nguyên tắc về quyền con người.
5. Kêu gọi câu hỏi hoặc nhận xét.

Xác định chủ thể có trách nhiệm (30 phút)

1. Hướng dẫn người tham gia quay lại với nhóm của họ một lần nữa để xác định các bên liên quan khác nhau của chính phủ, những người có trách nhiệm đảm bảo rằng các kịch bản lý tưởng có thể trở thành hiện thực. Yêu cầu người tham gia viết ra các bên liên quan khác nhau của chính phủ và dán chúng lên bảng.
2. Sau khoảng 10-15 phút, mời mỗi nhóm chia sẻ danh sách của họ.

Thông tin Tiêu chuẩn Tối thiểu cho Đầu vào và Thảo luận về Lao và Quyền con người (Dành cho Tài liệu Phát tay hoặc Bài trình bày)

Quyền con người là những quyền tự nhiên, vốn có và khách quan mà mỗi người phải có và được hưởng do đã sinh ra là một con người. Đây là những phương thức bảo vệ được thiết kế để bảo vệ các cá nhân khỏi bạo lực và sự bỏ mặc.

Quyền con người là các tiêu chuẩn quy phạm mà các Quốc gia phải tự thực thi, tuân thủ liên quan đến công dân của mình. Điều này ngụ ý rằng có hai bên tham gia vào việc thực thi và đảm bảo các quyền con người. Đây là những “người có quyền” và “chủ thể có trách nhiệm”. **Người có quyền là công dân hoặc cá nhân và họ có trách nhiệm bảo vệ, thực hiện và yêu cầu các quyền con người của mình. Mặt khác, chủ thể có trách nhiệm là Nhà nước và tất cả những người tạo thành một phần của bộ máy Nhà nước vì họ đều có nghĩa vụ tôn trọng, bảo vệ và thực thi các quyền con người của những người có quyền.**

Để minh họa, một người mắc lao là người có quyền, trong khi bác sĩ tại cơ sở y tế công cộng, nơi quản lý dịch vụ Điều trị ngắn ngày có giám sát trực tiếp (DOTS) là chủ thể có trách nhiệm.

Những trách nhiệm, nghĩa vụ này là gì?

- Tôn trọng – Chủ thể có trách nhiệm phải tránh can thiệp vào việc thụ hưởng các quyền con người. Đối với người mắc lao, điều này có nghĩa là chính phủ không được áp dụng các chính sách gây cản trở họ thụ hưởng các quyền của mình, chẳng hạn như quyền được làm việc và quyền được tiếp cận các dịch vụ y tế.
- Bảo vệ - Chủ thể có trách nhiệm phải ngăn cản người khác can thiệp vào việc thụ hưởng các quyền con người. Đối với người mắc lao, điều này có nghĩa là Nhà nước phải có chính sách trừng phạt những người kỳ thị người mắc lao.
- Thực thi – Chủ thể có trách nhiệm phải áp dụng các biện pháp thích hợp để thực thi đầy đủ quyền con người. Ví dụ, chính phủ phải thông qua luật lao quốc gia cho phép mọi người được hưởng quyền được giáo dục và bảo vệ họ khỏi phân biệt đối xử.

Các nguyên tắc quyền con người

- Tính tự nhiên: với tư cách là con người, chúng ta có quyền con người. Điều này có ý nghĩa đối với những người mắc bệnh lao và các cộng đồng bị ảnh hưởng là bất kỳ người nào, kể cả mắc lao, đều có quyền.
- Tính phổ quát: mỗi con người đều có quyền con người; ngụ ý về bình đẳng và không phân biệt đối xử. Điều này có nghĩa là các quyền của người mắc bệnh lao phải được tôn trọng bất kể họ sống ở đâu hay hoàn cảnh của họ như thế nào.
- Tính không thể tách rời: các quyền không thể bị tước đoạt một cách ngẫu nhiên khỏi con người. Điều này có nghĩa là ngay cả những người mắc lao đang được điều trị cũng có quyền và quyền của họ luôn phải được tôn trọng. Quyền của những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, chẳng hạn như tù nhân, phải được tôn trọng ngay cả khi họ bị giam giữ.

- Tính không phân biệt: không có hệ thống cấp bậc trong các quyền. Điều này có nghĩa là trong việc thực thi quyền được bảo vệ sức khỏe của người mắc lao và những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, các Quốc gia cần thực hiện đầy đủ các quyền được làm việc hoặc quyền được giáo dục của gia đình họ, cũng như các quyền không bị bất kỳ hình thức phân biệt đối xử nào.
- Tính tương quan và phụ thuộc lẫn nhau: một quyền con người không thể được giải quyết một cách tách biệt. Tương tự như tính không phân biệt, thực thi một quyền con người này mà không thực hiện các quyền con người khác có nghĩa là các Quốc gia vẫn đang vi phạm các quyền này.

Trách nhiệm giải trình là một nguyên tắc quan trọng của quyền con người quy định các Quốc gia là chủ thể có trách nhiệm có nghĩa vụ về việc tuân thủ và thực hiện các quyền con người. Điều này có nghĩa là các Quốc gia có thể phải chịu trách nhiệm về các hành động và việc không hành động của mình liên quan đến nghĩa vụ đối với việc thụ hưởng các quyền con người. Hơn nữa, Quốc gia cũng có trách nhiệm đảm bảo rằng có các cơ chế và thủ tục độc lập dễ tiếp cận và hiệu quả dành cho việc khắc phục mà trong đó chủ thể có trách nhiệm cũng có thể tham gia.

Các cộng đồng lao cũng có thể giúp trách nhiệm giải trình bằng cách giám sát xem các Quốc gia có thực hiện các cam kết, luật pháp và chính sách mà họ đã đưa ra hay không.

Nguyên tắc bình đẳng và không phân biệt đối xử

Các nguyên tắc bình đẳng và không phân biệt đối xử được phản ánh trong các công ước quốc tế về các quyền con người cơ bản, chẳng hạn như Tuyên ngôn Quốc tế về Quyền con người, Công ước Quốc tế về các Quyền dân sự và chính trị, và Công ước Quốc tế về các Quyền kinh tế, xã hội và văn hóa. Trên thực tế, ba văn kiện quốc tế này có chung một Điều 2, với nội dung:

“Các Quốc gia thành viên của Công ước hiện tại cam kết đảm bảo rằng các quyền được nêu trong Công ước hiện tại sẽ được thực thi mà không có sự phân biệt đối xử dưới bất kỳ hình thức nào như chủng tộc, màu da, giới tính, ngôn ngữ, tôn giáo, chính trị hoặc quan điểm khác, nguồn gốc quốc gia hoặc xã hội, tài sản, nơi sinh hoặc tình trạng khác.”

Các định nghĩa khác về phân biệt đối xử

Phân biệt đối xử có thể được thể hiện trực tiếp hoặc gián tiếp:

- Phân biệt đối xử trực tiếp xảy ra khi một cá nhân bị đối xử kém thuận lợi hơn người khác trong một hoàn cảnh tương tự vì một lý do đã bị nghiêm cấm, ví dụ khi các thành viên trong gia đình của người mắc lao cô lập họ và tách riêng tất cả mọi thứ của họ ở nhà.
- Phân biệt đối xử gián tiếp đề cập đến luật pháp, chính sách hoặc thực hành có vẻ trung lập, nhưng lại có tác động tiêu cực đến việc thực thi các quyền trong Công ước như được phân biệt bởi các lý do phân biệt đối xử bị cấm. Ví dụ, có những chính sách yêu cầu tất cả sinh viên mới phải kiểm tra y tế để nhập học vào các trường Đại học. Mặc dù chính sách này nhằm nâng cao nhận thức về sức khỏe, những sinh viên mắc lao hoặc đã từng mắc lao có thể bị kìm hãm hoặc từ chối nhập học cho đến khi hoàn thành phác đồ điều trị.

Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người

Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người xác định những người có quyền và các quyền của họ cũng như những chủ thể có trách nhiệm tương ứng và nghĩa vụ của họ, đồng thời hướng tới việc tăng cường năng lực của những người có quyền để đưa ra yêu cầu của mình và những chủ thể có trách nhiệm để hoàn thành nghĩa vụ của họ.

Dựa trên Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người được Khuôn khổ Hành động Phát triển của LHQ sử dụng, trọng tâm của cách tiếp cận này là những nhóm bị phân biệt đối xử và bị gạt ra ngoài lề xã hội. Mục đích của phương pháp này là đạt được tất cả các quyền con người cũng như xem trọng đến kết quả và quá trình phát triển.

Mục tiêu của Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người là hiện thực hóa hơn nữa quyền con người. Quá trình mà phương pháp này sử dụng được hướng dẫn bởi các tiêu chuẩn và nguyên tắc quyền con người, chẳng hạn như bình đẳng, không phân biệt đối xử, tham gia và trách nhiệm giải trình. Kết quả của Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người phải là năng lực được xây dựng của người có quyền và chủ thể có trách nhiệm.

Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người đối với bệnh lao đã được thúc đẩy trong Chiến lược Nairobi về Lao và Quyền con người và Tuyên bố về quyền của người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao. Đối với tù nhân và người di cư, điều này cũng đã được xem xét chi tiết hơn. Do đó, việc đưa ra khái niệm về Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền con người không phải là mới đối với bệnh lao, nhưng đòi hỏi nỗ lực đáng kể để điều này được triển khai trong các chương trình phòng chống lao quốc gia.

Năm 2018, các Quốc gia Thành viên LHQ đã đưa ra một số cam kết và những cam kết này được ghi trong Tuyên bố Chính trị về Phòng chống Lao. Các cam kết này bao gồm mục tiêu điều trị cho 40 triệu người mắc lao vào năm 2022, điều trị thành công cho 3,5 triệu trẻ em mắc lao vào năm 2022, triển khai liệu pháp dự phòng bao gồm cho 6 triệu người có HIV vào năm 2022, cam kết huy động ít nhất 13 tỷ USD một năm cho đến năm 2022 để duy trì tài trợ cho ứng phó với bệnh lao cũng như 2 tỷ USD cho nghiên cứu và phát triển, và những cam kết khác.

Văn bản gốc có thể được xem tại (<https://www.un.org/pga/72/wp-content/uploads/sites/51/2018/09/Co-facilitators-Revised-text-Political-Declaration-on-the-Fight-against-Tuberculosis.pdf>) trong khi Stop TB Partnership đã tóm tắt những cam kết này thành một tài liệu dễ đọc, có thể xem tại: http://www.stoptb.org/assets/documents/global/advocacy/unhlm/UNHLM_Targets&commitments.pdf.

Tóm tắt:

1. Tất cả chúng ta, kể cả những người mắc lao hoặc những người bị ảnh hưởng bởi lao, đều có quyền con người.
2. Sức khỏe là một quyền con người. Quyền này bao gồm quyền tiếp cận tới dịch vụ chăm sóc sức khỏe chất lượng, thông tin sức khỏe, quyền được điều trị và quyền không bị kỳ thị và phân biệt đối xử vì tình trạng sức khỏe, và những quyền khác.

3. Khuôn khổ về quyền con người cung cấp khuôn khổ để giải quyết các vấn đề về lao.
4. Phân biệt đối xử do tình trạng bệnh lao cấu thành vi phạm quyền con người nếu việc này do Nhà nước hoặc các cơ quan Nhà nước thực hiện, hoặc nếu Nhà nước không có hành động nào để bảo vệ quyền của người mắc lao.

Tài liệu tham khảo:

Viện O'Neill. 2018. Di cư, Lao và luật pháp: Nhu cầu cấp thiết về phương pháp tiếp cận dựa trên quyền. <https://oneill.law.georgetown.edu/media/Migration-Tuberculosis-and-the-Law-An-Urgent-Need-for-a-Rights-Based-Approach.pdf>

Nhóm Hành động Điều trị (Treatment Action Group). 2019. Biết Quyền của Bạn: Hướng dẫn Dự phòng, Chẩn đoán và Điều trị Lao. http://www.treatmentactiongroup.org/sites/default/files/know_your_rights_english_aug_19_final.pdf

Viện O'Neill. 2019. Bệnh lao trong nhà tù: Giới thiệu cho người dân về luật pháp. <https://oneill.law.georgetown.edu/media/TB-in-Prisons-Web.pdf>

Stop TB Partnership. Đánh giá môi trường pháp lý đối với bệnh lao: Hướng dẫn hoạt động. 2017. http://www.stoptb.org/assets/documents/communities/StopTB_TB%20LEA%20DRAFT_FINAL_Sept%2027.pdf

Stop TB Partnership. 2019. Cẩm nang Thực hiện Đánh giá về Kỳ thị liên quan tới Lao. <http://www.stoptb.org/assets/documents/communities/STP%20TB%20Stigma%20Assessment%20Implementation%20Handbook.pdf>

UNAIDS & Stop TB Partnership. 2016. Công cụ Đánh giá Giới cho các Ứng phó Quốc gia về HIV và Lao. http://www.stoptb.org/assets/documents/communities/Gender_Assessment_Tool_TB_HIV_UNAIDS_FINAL_2016%20ENG.pdf

F. Huy động cộng đồng để ghi lại các vi phạm quyền con người

Mục tiêu Nhằm xây dựng năng lực của người tham gia để ghi lại các vi phạm quyền con người	Tài liệu <ol style="list-style-type: none">1. Giấy lật2. Bút dạ3. Băng dính giấy4. Giấy dán sticker hoặc giấy màu cỡ nhỏ5. Mẫu công cụ ghi lại vi phạm6. Máy tính xách tay và máy chiếu
Hoạt động <ol style="list-style-type: none">1. Thảo luận và/hoặc Bài trình bày2. Phỏng vấn thử3. Ý kiến và thảo luận	Thời gian 3 tiếng và 30 phút

Các bước:

Với mục đích của khóa đào tạo này, cách tốt nhất là cung cấp cho người tham gia một công cụ đơn giản giúp họ ghi lại trải nghiệm của bản thân về các vi phạm quyền con người hoặc những trải nghiệm của bạn bè, hàng xóm hoặc các thành viên khác trong gia đình của họ. Tối thiểu phải có những thông tin sau trong công cụ của bạn. Bạn cũng có thể sử dụng mẫu trong Phụ lục 2 để tham khảo.

I. THÔNG TIN CÁ NHÂN

1. Tên của người gặp phải vi phạm
2. Nơi ở
3. Tuổi
4. Bản dạng giới
5. Tình trạng hôn nhân/hộ tịch
6. Số người phụ thuộc
7. Trình độ học vấn
8. Nguồn thu nhập
9. Thu nhập bình quân hàng tháng

II. BÁO CÁO SỰ VIỆC

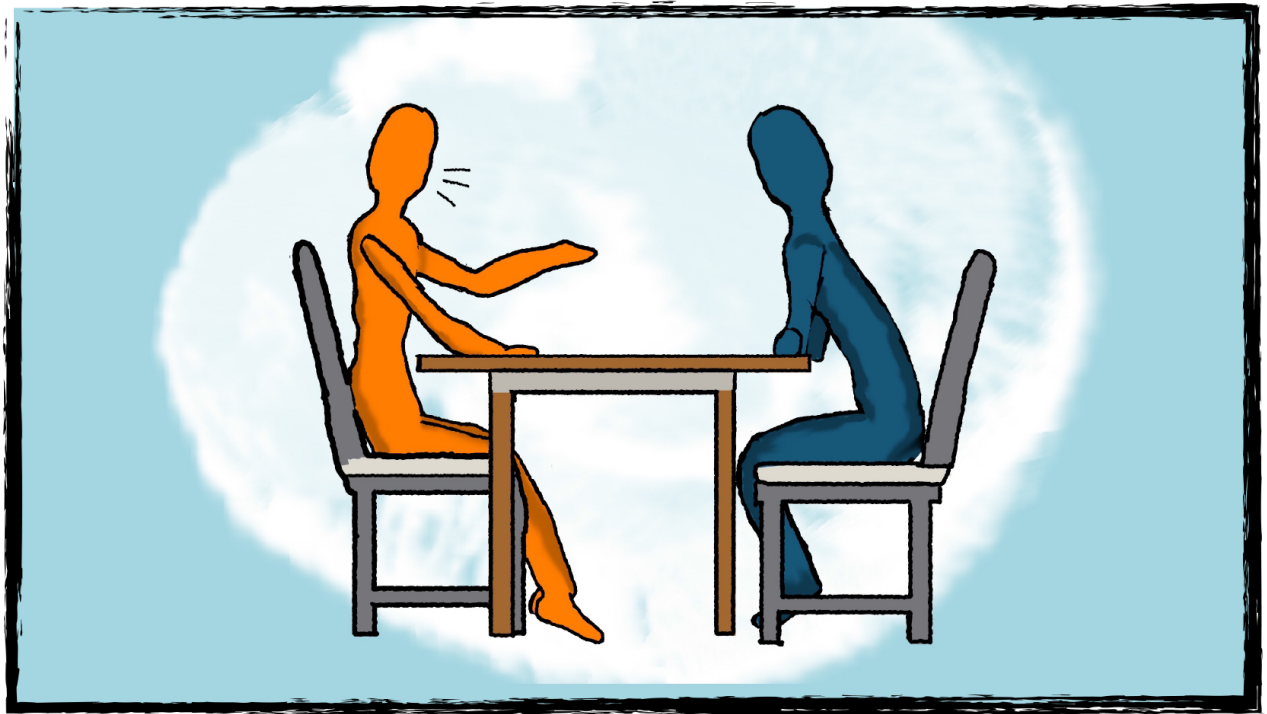
1. Ngày và giờ xảy ra sự việc
2. Nơi xảy ra sự việc
3. Ai là người vi phạm
4. Chuyện gì đã xảy ra (tường thuật sự việc)

Phòng vấn thử (90 phút)

Người tham gia không được kỳ vọng học cách trở thành một chuyên gia trong việc thực hiện nghiên cứu học thuật trong khóa đào tạo này. Nhưng ít nhất, họ có thể học cách sử dụng công cụ ghi nhận để khuyến khích thói quen ghi lại các trải nghiệm của họ hoặc trải nghiệm của bạn bè khi họ đang đối phó với bệnh lao. Điều quan trọng cần nhấn mạnh là những trải nghiệm mà họ đang ghi lại có thể được sử dụng để cung cấp thông tin cho các can thiệp khác mà họ đã đề xuất trong các hoạt động trước - đặc biệt là vận động chính sách.

Bài tập phòng vấn thử này sẽ hướng dẫn cho người tham gia cách sử dụng công cụ ghi nhận và cách đặt những câu hỏi phù hợp.

1. Chia người tham gia thành từng cặp một cách ngẫu nhiên. Mỗi cặp sẽ lần lượt phỏng vấn nhau.
2. Phát công cụ ghi nhận mà bạn đã chuẩn bị trước buổi tập huấn.
3. Hướng dẫn cho người tham gia về công cụ. Hãy để họ tự làm quen với thông tin mà họ cần có được từ cuộc phỏng vấn mà họ sắp thực hiện. Hãy kêu gọi các câu hỏi và yêu cầu làm rõ.
4. Sau khi dành khoảng 10 phút để giải thích công cụ này, hãy nói với người tham gia nghĩ về một hành vi phân biệt đối xử hoặc vi phạm mà họ đã trải qua hoặc biết tới. Điều này có thể dựa trên các bức thư trước đó. Họ sẽ nói về điều này trong cuộc phỏng vấn.
5. Hướng dẫn từng cặp lấy ghế và tìm một vị trí trong phòng để thực hiện bài tập.
6. Với mỗi cặp, hãy để người tham gia quyết định ai sẽ là người phỏng vấn và ai sẽ là người được phỏng vấn. Người phỏng vấn sau sẽ sử dụng công cụ để ghi chú lại cuộc phỏng vấn. Cho phép họ viết cuộc phỏng vấn vào bản công cụ mẫu.
7. Cho người tham gia 15 phút cho vòng phỏng vấn đầu tiên. Sau 15 phút, yêu cầu người tham gia đổi vai và cho họ thêm 15 phút nữa cho vòng phỏng vấn thứ hai.
8. Cho người tham gia 10 phút sau khi phỏng vấn để hoàn thành việc ghi chú trên bản công cụ.
9. Tập hợp người tham gia lại với nhau và thảo luận những điều sau:
 - a. Trải nghiệm của bạn trong việc thực hiện cuộc phỏng vấn như thế nào?
 - b. Bạn thích gì về trải nghiệm này?
 - c. Điều gì là thách thức đối với bạn?
 - d. Bạn đã vượt qua những thử thách này như thế nào trong lúc phỏng vấn?
 - e. Bạn còn cần làm điều gì khác để có thể ghi lại những vi phạm mà các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao phải trải qua?

10. Lưu ý các câu trả lời của người tham gia. Bạn có thể sử dụng chúng để cải thiện công cụ ghi lại vi phạm hoặc lập kế hoạch cho các hoạt động xây dựng kỹ năng tiếp theo.
11. Hỏi người tham gia liệu có vấn đề nào được nêu ra trong các cuộc phỏng vấn thử mà cần được lưu tâm ngay lập tức. Nếu có, hãy yêu cầu người tham gia gặp nhóm tập huấn sau khi kết thúc phiên này để thảo luận thêm về vấn đề đó.
12. Một phương án khác: thay vì chia thành các cặp, người tham gia có thể được chia thành các nhóm ba người tùy thuộc vào tổng số người tham gia trong khóa tập huấn. Với cách này, người thứ ba sẽ đóng vai trò là người quan sát trong khi hai người còn lại thực hiện cuộc phỏng vấn thử. Cả ba sẽ lần lượt là người phỏng vấn, người được phỏng vấn và người quan sát. Phương án này sẽ mất nhiều thời gian hơn để cho phép tất cả những người tham gia được thực hành.

Thông tin Tiêu chuẩn Tối thiểu cho Đầu vào và Thảo luận về Ghi lại các vấn đề quyền con người trong bối cảnh bệnh lao

(Dành cho Tài liệu phát tay hoặc Bài trình bày)

Ghi lại các vi phạm quyền con người là một cách tốt để thu thập bằng chứng có thể được sử dụng để vận động cộng đồng nhằm mang lại những thay đổi có lợi cho những người bị ảnh hưởng nhiều nhất bởi các vấn đề nhất định, trong trường hợp này là các vi phạm quyền liên quan đến bệnh lao. Quá trình ghi lại các trải nghiệm của cộng đồng bởi chính cộng đồng cũng có thể mang lại cảm giác tự do và trao quyền cho cả người chia sẻ trải nghiệm cũng như người ghi lại điều đó.

Khi ghi lại các vi phạm mà cộng đồng đã trải qua, chúng ta cần tuân theo những hướng dẫn sau:

1. **Xác định mục tiêu.** Trả lời câu hỏi chẳng hạn như “Tại sao chúng ta ghi lại những trải nghiệm này?” Điều này sẽ đảm bảo rằng có một lý do rõ ràng để ghi lại những câu chuyện này, cũng như mục đích của điều đó.
2. **Xác định trọng tâm và phạm vi của việc ghi lại vi phạm cũng rất quan trọng.** Điều này có nghĩa là người thu thập các bản tường thuật phải hiểu rất rõ về mức độ và độ chi tiết sẽ cần được ghi lại.
3. **Xác định xem những trải nghiệm sẽ được thu thập như thế nào.** Một số thành viên cộng đồng có thể không muốn chia sẻ danh tính của họ vì sợ hãi hoặc lo lắng. Trong trường hợp này, người ghi lại vi phạm phải biết mức độ thoải mái của người sẽ chia sẻ trải nghiệm của họ. Người ghi lại vi phạm cũng phải đảm bảo rằng một không gian an toàn phải được cung cấp cho người được phỏng vấn để giảm bớt lo lắng của họ. Điều này có thể là thực hiện cuộc phỏng vấn tại nơi ở của người được phỏng vấn, hoặc kết nối người được phỏng vấn với một nhà cung cấp dịch vụ y tế sau cuộc phỏng vấn trong trường hợp họ có thể cần một số hình thức hỗ trợ.

Khi ghi lại vi phạm, các thông tin cơ bản nhất được thu thập sẽ phải trả lời những điều sau:

1. Ai: Ai là nạn nhân? Ai là người vi phạm/gây ra sự việc?
2. Điều gì: Vi phạm quyền con người nào đã xảy ra? Tác động, ảnh hưởng của những vi phạm này là gì?
3. Ở đâu: Sự việc xảy ra ở đâu?
4. Khi nào: Sự việc xảy ra khi nào (ngày giờ)?
5. Như thế nào: Sự việc xảy ra như thế nào? (Mô tả các sự kiện đã diễn ra dẫn đến vi phạm quyền con người, cũng như kết quả).

Có một công cụ mẫu sẽ hữu ích cho cộng đồng để bắt đầu ghi lại những trải nghiệm về các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao. Tham khảo Phụ lục 2 để xem công cụ mẫu.

Nguyên tắc để hướng dẫn quy trình ghi lại các vi phạm quyền con người

Khi ghi lại các vi phạm về quyền con người, điều quan trọng là người ghi lại những vi phạm hoặc người phỏng vấn phải duy trì và thực hiện một loạt các nguyên tắc để đảm bảo tường thuật sự việc một cách chân thực. Dưới đây là một số nguyên tắc cần được tuân thủ trong quá trình ghi lại vi phạm:

1. Tính công bằng. Điều quan trọng là phải khách quan khi ghi lại các vi phạm quyền con người. Bám sát các thông tin và sự kiện thực tế đang được cộng đồng chia sẻ. Hãy thăm dò thêm nếu cần nhưng hãy bám sát các dữ kiện (ví dụ: làm theo bộ câu hỏi được đề cập ở trên).
2. Tính chính xác. Cũng giống như bất kỳ hoạt động thu thập dữ liệu nào khác, điều quan trọng là phải đảm bảo rằng thông tin được thu thập là chính xác hoặc đúng đắn. Việc ngụy tạo sự thật hoặc báo cáo thông tin sai lệch có thể làm mất tính toàn vẹn và độ tin cậy của quy trình ghi lại vi phạm, cũng như công tác vận động chính sách sẽ được tiến hành sau đó. Nếu người được phỏng vấn cảm thấy khó nhớ hoặc không nhớ bất kỳ chi tiết nào, hãy ghi lại chúng như vậy hoặc hỏi lại người được phỏng vấn nếu cần.
3. Tính cụ thể. Điều quan trọng là đảm bảo rằng việc ghi lại các trải nghiệm càng chi tiết càng tốt. Các chi tiết giúp làm cho kết quả của quá trình ghi lại vi phạm trở nên hấp dẫn và thuyết phục hơn. Mặc dù một số công cụ ghi lại vi phạm như được nêu trong tài liệu hướng dẫn này có thể mỏng, nhưng người phỏng vấn có thể tự do bổ sung thêm giấy, khoảng trống để ghi lại sự việc. Người phỏng vấn cũng có thể đính kèm ảnh và các vật khác nếu hữu ích.

Những cân nhắc về đạo đức cũng quan trọng như đảm bảo tính trung thực của thông tin đang được thu thập thông qua quá trình ghi lại các vi phạm quyền con người. Khi lập kế hoạch tiến hành ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao, hãy đảm bảo những điều sau:

1. **Đồng thuận sau khi được cung cấp thông tin.** Trước khi bắt đầu phỏng vấn, hãy đảm bảo rằng tất cả các thông tin cần thiết được giải thích cho người được phỏng vấn trước khi họ đồng ý với cuộc phỏng vấn. Bạn có thể soạn sẵn một mẫu đơn đồng thuận mà bạn và người được phỏng vấn sẽ ký trước khi cuộc phỏng vấn bắt đầu. Thông tin trong mẫu đồng thuận sẽ bao gồm tên của người/tổ chức thực hiện cuộc phỏng vấn, mục tiêu của cuộc phỏng vấn và cách mà thông tin thu thập được sẽ được sử dụng. Mẫu đơn đồng thuận cũng nêu rõ các quyền của người được phỏng vấn như bảo vệ thông tin cá nhân của họ, quyền chấm dứt tham gia và quyền xem xét kết quả của cuộc phỏng vấn. Mẫu đồng thuận cũng nên bao gồm các biện pháp mà người phỏng vấn sẽ thực hiện để bảo vệ dữ liệu đến từ người được phỏng vấn, cũng như trách nhiệm của người phỏng vấn hoặc tổ chức thực hiện nghiên cứu để sử dụng dữ liệu duy nhất cho các mục đích được quy định trong mẫu đồng thuận. Xem mẫu đồng thuận ở Phụ lục 3.
2. **Quyền riêng tư và Bảo mật.** Bạn cần đảm bảo rằng quá trình thực hiện ghi lại các vi phạm quyền con người không dẫn đến vi phạm quyền riêng tư của người mà bạn đang phỏng vấn. Bạn cần giải thích với người được phỏng vấn rằng bạn sẽ thực hiện tất cả các biện pháp cần thiết để giữ bí mật thông tin mà bạn đang thu thập.

3. **Quyền tự chủ của Người được phỏng vấn.** Hãy lưu ý đến thực tế rằng người được phỏng vấn có toàn quyền tự chủ về mức độ tham gia mà họ muốn có trong quá trình ghi lại các vi phạm cũng như các hành động sẽ được thực hiện do điều này. Người được phỏng vấn có quyền rút khỏi quy trình này bất cứ lúc nào và quyết định của họ phải được tôn trọng khi họ thay đổi quyết định.
4. **Bồi thường/hỗ trợ.** Tùy thuộc vào bối cảnh và sự sẵn có của các nguồn lực, điều quan trọng cần xem xét là cuộc phỏng vấn sẽ đòi hỏi thời gian của người được phỏng vấn và yêu cầu họ hồi tưởng lại một số trải nghiệm đau đớn. Cung cấp một điều gì đó để ghi nhận những ý kiến đóng góp của họ sẽ là một cách hay. Điều này không nhất thiết phải là tiền vì bạn không muốn bị buộc tội hối lộ người được phỏng vấn. Đồ giải khát hoặc phụ cấp đi lại có thể là những phương án phù hợp.

Lời khuyên cho thực hiện phỏng vấn

Dưới đây là một số lời khuyên có thể hữu ích khi bạn thực hiện cuộc phỏng vấn:

1. Xây dựng mối quan hệ với người được phỏng vấn. Chào họ. Giới thiệu bản thân. Hỏi xem họ đang cảm thấy như thế nào.
2. Giải thích mục đích và quy trình của cuộc phỏng vấn. Đây cũng có thể là lúc bạn đưa ra mẫu đồng thuận để cho họ ký.
3. Đặt câu hỏi một cách rõ ràng và từng câu một. Tránh hỏi dồn dập người được phỏng vấn bằng một loạt câu hỏi cùng một lúc.
4. Lưu ý đến giao tiếp không lời: của bạn và của người được phỏng vấn. Đôi khi, hành động còn lớn hơn lời nói.
5. Vào những thời điểm nhất định trong cuộc phỏng vấn, và đặc biệt là khi kết thúc, hãy diễn đạt lại và/hoặc tóm tắt câu trả lời của người được phỏng vấn để xác minh chúng.
6. Đừng quên cảm ơn người được phỏng vấn sau buổi phỏng vấn. Xin thông tin liên hệ trong trường hợp bạn cần liên hệ lại với họ.
7. Nếu cần, hãy giải thích quy trình chuyển gửi đến các nhà cung cấp dịch vụ.

Thông điệp chính

1. Việc ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao là cơ sở để xây dựng các biện pháp ứng phó với bệnh lao dựa trên quyền.
2. Cộng đồng có đủ điều kiện để tiến hành việc ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao.
3. Việc ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan đến bệnh lao cần tuân thủ các nguyên tắc đạo đức và các nguyên tắc dựa trên quyền.

Với những người có điện thoại thông minh, bạn có thể đề xuất họ tải xuống Ứng dụng Onelmpact từ <https://stoptbpartnershiponeimpact.org/>. Ứng dụng này cung cấp một ví dụ về cách một số vấn đề liên quan đến quyền con người được theo dõi và ghi lại ở một số quốc gia, chẳng hạn như ở Campuchia và Indonesia.

G. Xây dựng kỹ năng vận động chính sách

Mục tiêu Nhằm xây dựng năng lực của người tham gia để vận động chính sách như là một ứng phó với các vi phạm quyền con người	Tài liệu <ol style="list-style-type: none">1. Máy tính xách tay và máy chiếu2. Giấy lật3. Bút dạ4. Giấy dán sticker5. Băng dính giá7. Máy tính xách tay và máy chiếu
Hoạt động <ol style="list-style-type: none">1. Bài trình bày2. Hoạt động nhóm3. Thảo luận6. Thảo luận và bài trình bày	Thời gian 5 tiếng và 30 phút

Các bước:

Chia sẻ và động não (15 phút)

1. Phát giấy dán sticker hoặc giấy màu cho người tham gia.
2. Yêu cầu người tham gia viết trên giấy màu tất cả các hoạt động vận động mà họ đã tham gia trước đây. Nếu người tham gia chưa từng tham gia bất kỳ hoạt động vận động nào hoặc không chắc hoạt động họ đã tham gia có phải là hoạt động vận động hay không, hãy để họ cứ viết hoạt động đó.
3. Yêu cầu người tham gia dán giấy của họ lên bảng.
4. Phân loại các tờ giấy màu theo các hoạt động vận động và các hoạt động không phải hoạt động vận động. Ví dụ, nhóm các hoạt động bao gồm chia sẻ thông tin, giáo dục hoặc nâng cao năng lực thành một, và nhóm các hoạt động liên quan đến vận động chính sách vào một nhóm khác.
5. Giải thích cho người tham gia biết hoạt động nào là hoạt động vận động và hoạt động nào không. Ví dụ, các thành viên trong cộng đồng tham gia vào các chương trình phòng chống lao thường có quan niệm sai lầm khi tự coi mình là những nhà vận động trong khi trên thực tế, họ có thể là giáo dục viên đồng đảng hoặc cố vấn đồng đảng. Sử dụng Thông tin Tiêu chuẩn Tối thiểu cho Đầu vào và Thảo luận về Vận động chính sách trong trang kế tiếp để tham khảo.

Thảo luận (15 phút)

1. Hướng dẫn người tham gia thảo luận về vận động chính sách. Bạn có thể sử dụng slide thuyết trình nếu cần. Sử dụng tài liệu Thông tin Tiêu chuẩn Tối thiểu cho Đầu vào và Thảo luận về Vận động chính sách làm hướng dẫn.
2. Hỏi lại người tham gia xem có ai trong số họ đã tham gia các hoạt động vận động chính sách. Nếu có người tham gia đã từng tham gia vào các hoạt động vận động chính sách trước đây, hãy để một vài người trong số họ chia sẻ kinh nghiệm với những người khác.
3. Kêu gọi câu hỏi từ người tham gia và dẫn dắt cuộc thảo luận. Hỏi họ những câu hỏi sau:
 - a. Bạn nghĩ tầm quan trọng của việc tham gia vào công tác vận động chính sách là gì?
 - b. Một số thách thức tiềm ẩn trong công tác vận động chính sách là gì?
 - c. Hãy nghĩ đến ứng phó với bệnh lao hiện nay. Bạn nghĩ vận động chính sách sẽ hữu ích ở khía cạnh, lĩnh vực nào đối với ứng phó hiện nay?

Làm việc nhóm (90 phút)

1. Chia người tham gia thành bốn nhóm.
2. Phát cho mỗi nhóm giấy lật, bút dạ và giấy màu cỡ nhỏ.
3. Giới thiệu với họ Khung Vận động. Có thể sử dụng Thông tin Tiêu chuẩn Tối thiểu cho Đầu vào và Thảo luận về Vận động chính sách làm hướng dẫn.
4. Hướng dẫn nhóm điền vào các bước khác nhau trong khung vận động bằng cách sử dụng thông tin từ các hoạt động trước.
 - a. Người tham gia có thể chọn từ giấy dán với các hành vi phân biệt đối xử và vi phạm quyền con người, hoặc việc ghi lại các vi phạm quyền con người về vấn đề mà họ muốn giải quyết thông qua vận động chính sách.
 - b. Phiên mà người tham gia viết về kinh nghiệm của họ, xác định các hành vi phân biệt đối xử và vi phạm đều là một phần của việc phân tích vấn đề.
 - c. Phiên làm việc nhóm trong người tham gia xác định chủ thể có trách nhiệm hoặc các bên liên quan của chính phủ, những người được giao nhiệm vụ giải quyết các vi phạm quyền con người cũng có thể cung cấp một danh sách các đồng minh và mục tiêu vận động tiềm năng.
 - d. Các nhóm cũng sẽ cần xác định các nguồn lực mà họ cần để thực hiện công tác vận động chính sách của họ. Nhắc người tham gia rằng nguồn lực không chỉ giới hạn ở tiền tài trợ. Những người làm công việc thực tế, các tổ chức đối tác, các vật tư, vật liệu sẵn có và văn phòng cũng là các nguồn lực.
5. Sau khi các nhóm đã chuẩn bị đầu ra của mình, hãy yêu cầu mỗi nhóm chia sẻ. Kêu gọi nhận xét và câu hỏi từ các nhóm khác. Người điều hành cũng nên chia sẻ phản hồi về kết quả làm việc nhóm để đảm bảo rằng những người tham gia được hướng dẫn cách thực hiện vận động chính sách.

Thuyết trình ngắn gọn (90 phút)

Kỹ năng vận động chính sách được nâng cao hơn khi người tham gia có cơ hội áp dụng những kiến thức từ những gì họ đã học được cho đến nay vào kế hoạch làm việc của họ. Bài thuyết trình ngắn gọn hay “thuyết trình trong thang máy” là một bài tập nhanh cho phép người tham gia làm rõ các thông điệp vận động của họ và trình bày chúng cho một bên liên quan trong thời gian hạn chế.

1. Từ các nhóm ở phiên trước, hãy cho người tham gia 60 phút để chuẩn bị bài thuyết trình ngắn.
2. Yêu cầu các nhóm tạo một tình huống trong đó họ sẽ cần đạt được một mục tiêu cụ thể (Bước 4 trong Khung vận động của họ), nhằm nêu ra một vấn đề cụ thể (Bước 2) và khuyến khích một giải pháp cụ thể (Bước 3), với mục đích thuyết phục mục tiêu ủng hộ công việc và chia sẻ kế hoạch của họ sau đó (Bước 6 và 7).
3. Cho các nhóm thời gian để luyện tập bài thuyết trình ngắn.
4. Sau thời gian chuẩn bị, mỗi nhóm sẽ lần lượt đóng vai bài thuyết trình của mình.
5. Kêu gọi câu hỏi và nhận xét từ những người tham gia khác. Với tư cách là người điều hành, hãy chia sẻ phản hồi về tính hiệu quả của những bài thuyết trình ngắn mà người tham gia đang trình bày.
6. Hỏi người tham gia xem họ cảm thấy thế nào khi thực hiện bài thuyết trình ngắn. Tìm hiểu xem họ còn cần điều gì để cải thiện kỹ năng vận động của mình.

Hoạt động lập kế hoạch vận động (90 phút)

1. Để người tham gia quay lại với nhóm của mình.
2. Phát cho họ giấy lật khổ lớn, bút dạ, giấy dán sticker hoặc giấy màu, và băng dính giấy.
3. Chia sẻ với mỗi nhóm mẫu kế hoạch vận động chính sách (Phụ lục 4). Thảo luận rằng đầu vào từ kế hoạch vận động chính sách sẽ đến từ Khung kế hoạch vận động mà họ đã xây dựng nhưng sẽ cho phép họ tập trung vào một khung thời gian cụ thể (ví dụ: một năm) để triển khai.
4. Hướng dẫn các nhóm điền vào các cột của mẫu kế hoạch sử dụng kết quả của hoạt động trước đó với khung thời gian là một năm.
5. Yêu cầu các nhóm chia sẻ kết quả đầu ra của họ khi họ hoàn thành.
6. Đưa ra phản hồi về kết quả đầu ra của các nhóm.

Thảo luận nhóm lớn (30 phút)

1. Tập hợp người tham gia và tóm tắt học phần này. Bạn có thể sử dụng những ý sau để bắt đầu thảo luận:
 - a. Trải nghiệm của bạn khi thực hành các bài tập hôm nay như thế nào?
 - b. Bạn thích điều gì về các hoạt động này?
 - c. Điều gì là thách thức nhất đối với bạn?
 - d. Bạn đã vượt qua những thử thách đó như thế nào?
 - e. Bạn có thấy mình là một nhà vận động không? Tại sao có hoặc tại sao không?
 - f. Bạn cần những hình thức hỗ trợ nào khác để trở thành một nhà vận động?
2. Lưu ý các câu trả lời của người tham gia. Bạn có thể sử dụng những câu trả lời này để lập kế hoạch cho các khóa tập huấn về vận động chính sách trong tương lai hoặc để lập kế hoạch xây dựng các kỹ năng tiếp theo sau khóa tập huấn này.

Vận động chính sách là gì?

Vận động chính sách là một quá trình thuyết phục hoặc gây ảnh hưởng đến những người ở vị trí có khả năng thực hiện, thay đổi hoặc loại bỏ các chương trình, luật và chính sách. Hoạt động này thường được thực hiện bởi các nhóm cùng chia sẻ các vấn đề và mối quan tâm tương tự.

Mục đích của vận động chính sách là gì?

Vận động chính sách dễ bị nhầm lẫn với các hoạt động giáo dục hoặc nâng cao nhận thức. Không giống như những hoạt động này nhằm nâng cao kiến thức hoặc hiểu biết của mọi người về một số vấn đề nhất định, vận động chính sách nhằm tác động đến việc tạo ra hoặc thay đổi luật, chính sách và chương trình. Ví dụ, vận động hành lang để tạo ra luật quốc gia về bệnh lao là một hoạt động vận động chính sách. Chỉ tổ chức hội thảo về bệnh lao không phải là một hoạt động vận động chính sách. Tuy nhiên, hội thảo này có thể là một hoạt động hỗ trợ và bổ sung cho hoạt động vận động chính sách.

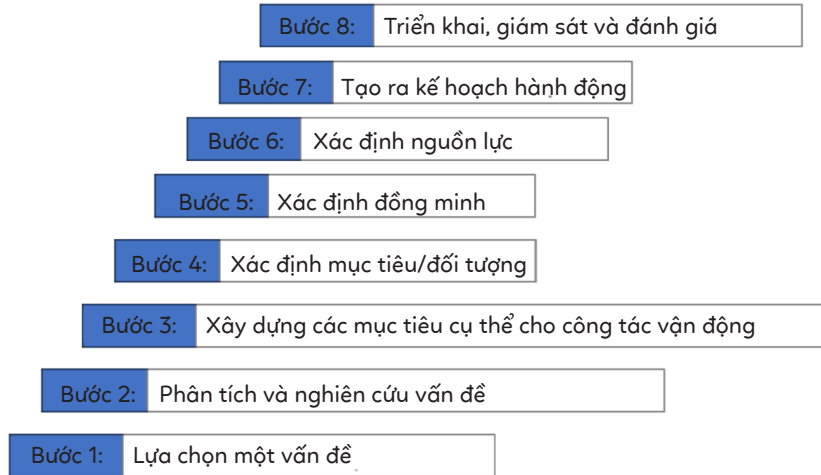
Ai là mục tiêu/đối tượng của vận động chính sách?

Một cách để xác định xem một hoạt động có phải là hoạt động vận động chính sách hay không là biết mục tiêu/đối tượng của hoạt động này là ai. Vận động chính sách nhắm vào những người có quyền lực để đưa ra, thay đổi hoặc loại bỏ các chính sách, luật pháp hoặc chương trình. Ví dụ, vận động chính sách nhắm vào các nhà lập pháp (những người làm luật); thẩm phán của Tòa án tối cao (những người đưa ra luật học); trưởng làng (những người xây dựng các quy tắc và chính sách ở làng xã); hoặc các quan chức cấp bộ (những người quyết định các loại chương trình nào nên được thực hiện và tài trợ).

Vận động chính sách được thực hiện như thế nào?

Có các bước để thực hiện vận động chính sách được nêu chi tiết trong Khung kế hoạch vận động.

Khung kế hoạch vận động

Bước 1: Lựa chọn hoặc xác định vấn đề. Điều quan trọng là phải lựa chọn các vấn đề có tính thực tiễn để thực hiện thông qua vận động chính sách. Không cần phải nói, hãy lựa chọn một vấn đề mà bạn hoặc nhóm của bạn đam mê. Nếu không, bạn có thể mất hứng thú trong quá trình vận động. Hãy nhớ rằng công tác vận động chính sách sẽ tốn thời gian nhưng cũng mang lại những thay đổi với những tác động lớn nhất.

Bước 2. Phân tích và nghiên cứu vấn đề. Cần phải hiểu biết về mọi khía cạnh của vấn đề mà bạn đang vận động. Ngoài ra, bạn không thể có một chiến dịch vận động thành công mà không có bằng chứng để chứng minh. Bước này có thể mất nhiều thời gian nhất vì bước này đòi hỏi phải thu thập dữ liệu từ nhiều nguồn khác nhau và xử lý chúng thành các nhóm thông tin mà bạn có thể sử dụng để vận động chính sách.

Bước 3. Xác định các mục tiêu vận động chính sách cụ thể. Khi xây dựng mục tiêu vận động chính sách, hãy nhớ làm theo hướng dẫn S-M-A-R-T.

- **Specific** – Cụ thể: Mục tiêu phải tập trung vào một vấn đề hoặc mối quan tâm cụ thể để không làm loãng các loại hoạt động cần được thực hiện.
- **Measurable** – Đo lường được: Hãy đặt ra các mục tiêu mà bạn hoặc tổ chức của bạn có thể thiết lập các kết quả đầu ra hữu hình. Điều này có thể là về khía cạnh các cuộc gặp mặt được thiết lập, hoặc các thỏa thuận có thể được coi là một thành tựu.

- **Appropriate** – Phù hợp: Đặt ra các mục tiêu vận động sẽ tạo ra tác động lớn nhất và phù hợp nhất. Tương tự như vậy, các hoạt động trong mỗi mục tiêu cũng phải phù hợp với mục tiêu để tạo ra tác động lớn nhất.
- **Realistic** – Thực tế: Đặt ra các mục tiêu mà bạn hoặc tổ chức của bạn có thể thực hiện. Có thể là quá sức để đặt ra các mục tiêu như “thay đổi ứng phó với bệnh lao”.
- **Time-bound** – Khung thời gian: Hãy đặt ra khung thời gian cụ thể cho mục tiêu vận động của bạn. Mặc dù bản thân công tác vận động chính sách sẽ cần một khoảng thời gian dài (thậm chí nhiều năm hoặc nhiều thập kỷ) để tạo ra kết quả, việc đặt ra một khung thời gian có thể đo lường được sẽ đảm bảo rằng các hoạt động của bạn phù hợp với mục tiêu vận động mà bạn muốn tập trung vào.

Bước 4. Xác định các mục tiêu vận động chính sách. Mục tiêu là những người có quyền lực hoặc ảnh hưởng để mang lại sự thay đổi mà chúng ta muốn. Có những mục tiêu trực tiếp - những người đưa ra luật, chính sách, chương trình - và có những mục tiêu gián tiếp - những người có thể gây ảnh hưởng hoặc tạo áp lực lên các mục tiêu trực tiếp.

Bước 5. Xác định đồng minh và đối thủ. Hầu hết các chiến dịch vận động giành được thắng lợi nhờ nỗ lực phối hợp của rất nhiều người. Sẽ rất hữu ích khi có những đồng minh có thể giúp bạn trong chiến dịch của mình. Ngược lại, bạn cũng cần dự đoán những người thuộc các nhóm sẽ phản đối chiến dịch của bạn. Việc lường trước sự hiện diện của nhóm này có nghĩa là bạn có thể chuẩn bị và sẵn sàng cho họ.

Bước 6. Xác định các nguồn lực. Các chiến dịch vận động chính sách cần nguồn lực. Các chiến dịch này cũng cần thời gian và nỗ lực. Dưới đây là các dạng nguồn lực khác nhau mà bạn có thể cần:

1. Nguồn tài chính
2. Nguồn nhân lực
3. Kiến thức và kỹ năng
4. Dữ liệu hoặc thông tin
5. Vật liệu và các nguồn lực khác

Khi xác định các nguồn lực, hãy nhớ ghi lại các loại nguồn lực mà bạn hoặc nhóm/tổ chức của bạn đã có và những nguồn lực mà bạn vẫn cần huy động. Đây là một cân nhắc quan trọng khi bạn lập kế hoạch.

Bước 7. Lập kế hoạch vận động chính sách. Một kế hoạch vận động sẽ giúp hướng dẫn bạn khi bạn thực hiện chiến dịch vận động của mình. Bạn có thể sử dụng một mẫu đơn giản cho kế hoạch của mình. Thông tin quan trọng mà bạn cần phản ánh trên mẫu lập kế hoạch của mình bao gồm:

1. Các hoạt động mà bạn cần triển khai liên quan đến công tác vận động của mình
2. Các hoạt động này sẽ giúp bạn đạt được mục tiêu như thế nào
3. Các nguồn lực bạn cần có để tiến hành các hoạt động này
4. Ai là người chịu trách nhiệm cho các hoạt động này
5. Khung thời gian cho các hoạt động của bạn

Xem Phụ lục 4 để tham khảo mẫu lập kế hoạch vận động.

Bước 8. Triển khai, giám sát và đánh giá. Khi bạn đã thực hiện tất cả các bước trên và đã đảm bảo mọi thứ bạn cần, bạn đã sẵn sàng để triển khai hoạt động vận động chính sách của mình. Hãy đảm bảo rằng bạn cũng theo dõi việc thực hiện hoạt động thường xuyên. Điều này sẽ đảm bảo rằng bạn đang đi đúng hướng, bạn nhận thức được những thách thức đang gặp phải, và bạn có khả năng ứng phó với những thách thức này. Khi kết thúc một hoạt động, điều quan trọng là phải tiến hành đánh giá để xác định xem bạn có đạt được mục tiêu hay không, điều gì đã tạo điều kiện hoặc gây cản trở tới mục tiêu này, và lập kế hoạch về cách làm tốt hơn trong các hoạt động tiếp theo.

CHƯƠNG 3

CÁC HOẠT ĐỘNG TỔNG KẾT

Phần này sẽ cung cấp thông tin chi tiết khi bạn kết thúc khóa tập huấn. Bất kể bạn đã sử dụng học phần nào trong tài liệu hướng dẫn này, điều quan trọng là phải tiến hành một quy trình trong đó khóa tập huấn sẽ chính thức kết thúc và cung cấp cho người tham gia và ban tổ chức không gian để thảo luận và chia sẻ các kế hoạch sau khóa học.

Như đã đề cập ở phần đầu, khóa tập huấn này nên là một phần của chương trình lao lớn hơn và không nên coi là một hoạt động độc lập. Trước khi bạn kết thúc khóa tập huấn, hãy thông báo cho người tham gia rằng mặc dù khóa tập huấn kết thúc, nhưng điều này không có nghĩa là đây là điểm kết thúc của sự tham gia và hợp tác giữa bạn và những người tham gia.

Mục tiêu Nhằm chính thức tổng kết khóa tập huấn Tài liệu	Tài liệu 1. Bảng hỏi sau tập huấn 2. Mẫu đánh giá tập huấn 3. Bút bi 4. Giấy chứng nhận
Hoạt động 1. Tổng hợp nội dung 2. Bảng hỏi sau tập huấn 3. Đánh giá tập huấn 4. Trao giấy chứng nhận	Thời gian 1 tiếng và 15 phút

Các bước:

Tổng hợp nội dung

Có nhiều cách khác nhau để tổng hợp toàn bộ khóa tập huấn. Bạn có thể lấy các thông điệp chính từ tất cả các phiên hoặc học phần đã được tiến hành và tóm tắt chúng cho người tham gia. Bạn cũng có thể bổ sung những điểm nổi bật nhất từ các cuộc thảo luận và dẫn dắt làm việc nhóm để người tham gia có thể thấy được những sự liên kết và đóng góp của họ trong kết quả chung của khóa tập huấn. Hãy đảm bảo bạn chỉ ra các mối quan hệ của các phiên khác nhau khi bạn tổng hợp nội dung. Nếu hữu ích, bạn có thể sử dụng bài trình bày bằng slide để hướng dẫn quá trình này.

Thực hiện bảng hỏi sau tập huấn

Một yếu tố quan trọng của hoạt động tổng kết là thực hiện bảng hỏi sau tập huấn. Điều này sẽ cung cấp một bài kiểm tra nhanh với người tham gia để đánh giá kết quả học tập của họ sau khóa tập huấn.

1. Phát bảng hỏi.
2. Cho người tham gia 15 phút để trả lời bảng hỏi.
3. Giải thích cho người tham gia rằng nếu họ không chắc chắn về câu trả lời của mình thì cũng không sao.
4. Thu lại các bảng hỏi.
5. Đặt các bảng hỏi sang một bên và kiểm tra chúng sau. Bạn có thể sử dụng những bảng hỏi này cho đánh giá tập huấn nội bộ với nhóm của mình.

Đánh giá tập huấn

Ngoài bảng hỏi sau tập huấn, đánh giá tập huấn cũng sẽ cho phép phản hồi từ người tham gia về trải nghiệm của họ trong khóa tập huấn. Việc đánh giá cũng có thể giúp bạn và ban tổ chức cải thiện cách thức tổ chức đào tạo.

1. Phát phiếu đánh giá cho mỗi người tham gia.
2. Cho người tham gia khoảng 15 phút để hoàn thành phiếu đánh giá. Thu thập các phiếu đánh giá đã hoàn thành.
3. Đặt chúng sang một bên để sử dụng trong đánh giá tập huấn nội bộ với nhóm của bạn.

Trao giấy chứng nhận và bế mạc

Bạn có thể có một nghi thức trao giấy chứng nhận cho người tham gia. Điều này rất quan trọng để những người tham gia cảm thấy rằng họ đã hoàn thành khóa tập huấn.

Đại diện của ban tổ chức khóa tập huấn có thể phát biểu bế mạc. Bạn cũng có thể mời ai đó từ Chương trình Lao Quốc gia, Tổ chức Y tế Thế giới, Stop TB Partnership, một người vận động, đấu tranh cho lao hoặc giám đốc điều hành chương trình, hoặc bất kỳ bên liên quan nào ở quốc gia hoặc địa phương của bạn.

CHƯƠNG 4

ĐÁNH GIÁ TẬP HUẤN

Đôi khi, người điều hành bỏ qua quá trình đánh giá quan trọng của khóa tập huấn mà họ vừa tiến hành. Quá trình đánh giá giúp bạn xác định xem bạn đã đạt được các mục tiêu của khóa tập huấn hay chưa. Hơn nữa, quá trình này cũng cung cấp cho bạn ý tưởng về việc liệu nội dung đào tạo của bạn đã đầy đủ hay còn thiếu sót; các phương pháp tập huấn có hiệu quả hay không; và liệu nhóm đào tạo (người điều hành, giảng viên, người ghi chép, nhân viên hỗ trợ) và người thuyết trình có đủ kỹ năng và hiệu quả hay không. Kết quả đánh giá tập huấn sẽ định hướng cho bạn khi lập kế hoạch cho các hoạt động đào tạo trong tương lai.

Bạn sẽ cần tiến hành quy trình đánh giá ở hai cấp độ: nội bộ hoặc trong nhóm đào tạo, và giữa những người tham gia. Cũng có nhiều cách khác nhau để thực hiện đánh giá.

Đánh giá nội bộ hàng ngày

Tốt hơn hết, nhóm đào tạo nên dành thời gian gặp nhau vào cuối mỗi ngày để thảo luận về buổi tập huấn được thực hiện vào hôm đó. Đây là một phiên phản hồi đơn giản để bạn tìm hiểu xem ngày hôm đó đã diễn ra như thế nào đối với từng thành viên trong nhóm của mình, vì vậy hãy đảm bảo rằng các phiên này được ghi chép đầy đủ. Bạn có thể sử dụng các câu hỏi sau để hướng dẫn phiên đánh giá hàng ngày:

1. Điều gì diễn ra tốt đẹp, suôn sẻ trong phiên hôm nay?
2. Điều gì diễn ra không suôn sẻ trong phiên hôm nay?
3. Chúng ta vẫn có thể khắc phục bất kỳ vấn đề nào mà chúng ta gặp phải ngày hôm nay? Khắc phục như thế nào? Chúng ta có thể chèn thêm một phiên vào ngày mai để giải quyết vấn đề này không?
4. Đi qua những gì sẽ xảy ra vào ngày hôm sau.

Đánh giá nội bộ cuối khóa tập huấn

Sau khi kết thúc khóa tập huấn, nhóm đào tạo cần họp để đánh giá toàn bộ hoạt động tập huấn. Cấp độ đánh giá này bao gồm giai đoạn chuẩn bị, hậu cần, cũng như thực tế khóa tập huấn. Nói cách khác, quá trình đánh giá này cần có một góc nhìn tổng thể hơn. Đây là một số câu hỏi để hướng dẫn quy trình đánh giá của bạn:

1. Về công tác chuẩn bị
 - a. Chúng ta đã làm tốt những gì?
 - b. Những thách thức gặp phải là gì?
 - c. Làm thế nào để chúng ta cải thiện cách chúng ta chuẩn bị các khóa tập huấn, đào tạo của mình trong tương lai?

2. Về khóa tập huấn

- a. Chúng ta có đạt được các mục tiêu của khóa tập huấn không? Nếu không đạt được tất cả các mục tiêu, hãy thảo luận tại sao và cách khắc phục điều này.
- b. Các phương pháp chúng ta đã sử dụng có hiệu quả hay không?
- c. Việc điều hành tập huấn có hiệu quả hay không?
- d. Chất lượng của các diễn giả như thế nào? Họ có hiệu quả hay không?
- e. Chất lượng và mức độ tham gia của người tham gia như thế nào?
- f. Những thách thức gặp phải trong quá trình tập huấn là gì?
- g. Làm thế nào những thách thức này có thể được sử dụng để cải thiện các khóa đào tạo trong tương lai?

3. Về công tác hậu cần

- a. Địa điểm tập luyện, chỗ ở, đồ ăn như thế nào?
- b. Những thách thức nào đã gặp phải về công tác hậu cần?
- c. Làm thế nào để cải thiện công tác hậu cần cho các khóa đào tạo tiếp theo?

Đánh giá tập huấn của người tham gia

Điều quan trọng là nhận được phản hồi từ người tham gia về các khía cạnh tương tự của khóa tập huấn mà nhóm đào tạo đã đánh giá nội bộ, chẳng hạn như:

1. Nội dung tập huấn
2. Phương pháp được sử dụng
3. Người điều hành và các diễn giả
4. Hậu cần

Điều quan trọng nữa là có được các khuyến nghị từ người tham gia về cách thức khóa tập huấn có thể được cải thiện nếu được tiến hành lại với một nhóm những người tham gia khác.

PHỤ LỤC

Phụ lục 1. Bảng hỏi mẫu trước/sau tập huấn

Quyền được thở:

Tập huấn về Quyền con người cho người sống cùng và bị ảnh hưởng bởi bệnh lao Bảng câu hỏi trước / sau tập huấn

1. Bệnh lao lây truyền qua _____.
 - a. Dùng chung đồ dùng ăn uống
 - b. Hít phải các giọt bị nhiễm khuẩn từ không khí
 - c. Bắt tay người bệnh lao
 - d. Quan hệ tình dục
2. Ai dễ bị bệnh lao?
 - a. Người hút thuốc
 - b. Thợ mỏ
 - c. Người nhiễm HIV
 - d. Tất cả những điều trên
3. Bệnh lao có thể chữa khỏi. Đúng hay sai?
4. Bệnh lao có thể được ngăn ngừa. Đúng hay sai?
5. Hiện có một liệu pháp dự phòng mới để bảo vệ mọi người khỏi bệnh lao. Điều này có phải là bắt buộc đối với tất cả những người bị ảnh hưởng bởi bệnh lao? Đúng hay sai.
6. Bệnh lao lây lan qua không khí nên không thể phòng tránh được. Đúng hay sai?
7. Điều nào sau đây là một ví dụ về quyền con người:
 - a. Quyền hút thuốc
 - b. Quyền được bảo vệ sức khỏe
 - c. Quyền được làm tổn thương những người đã làm tổn thương tôi
8. Tôi đã được chẩn đoán nhiễm lao. Tôi có thể bị sa thải khỏi công việc của mình? Đúng hay sai?
9. Vận động chính sách là một quá trình thay đổi điều nào sau đây:
 - a. Các chương trình
 - b. Luật pháp
 - c. Cả hai phương án trên
 - d. Không có phương án nào ở trên
10. Một người phải từ 18 tuổi trở lên mới có quyền con người. Đúng hay sai?
11. Những người nhiễm lao có quyền khiếu nại về một hành vi vi phạm mà họ gặp phải? Đúng hay sai?
12. Quốc gia của tôi không ưu tiên phát triển hoặc đảm bảo rằng những người nhiễm lao được tiếp cận với thuốc mới. Chính phủ có vi phạm quyền của tôi không? Có hay không?
13. Người bị bệnh lao có bệnh vì vậy không nên được cho phép đến trường. Đúng hay sai?
14. Những người nhiễm lao nên tham gia vào việc xây dựng các chương trình liên quan đến lao. Đúng hay sai?
15. Những người bị bệnh lao nên được phép ứng cử. Đúng hay sai?

Phụ lục 2. Công cụ tài liệu hóa mẫu

Ghi lại các vi phạm quyền con người liên quan tới bệnh lao

Tên:	Tuổi:
Nơi ở:	
Bản dạng giới:	Tình trạng hôn nhân:
Số người phụ thuộc:	
Trình độ học vấn:	
Nguồn thu nhập:	Thu nhập trung bình hằng tháng:

Báo cáo Sự việc

Ngày và thời gian: _____

Nơi xảy ra sự việc: _____

Người vi phạm: _____

Mô tả sự việc:

Tên người phỏng vấn:

Ngày phỏng vấn:

Địa điểm phỏng vấn:

Phụ lục 3. Mẫu đồng thuận

Kính gửi người tham gia:

Chúc bạn có một ngày tốt lành!

Chúng tôi tại [tên tổ chức] sẽ phỏng vấn bạn với mục đích tìm kiếm biện pháp khắc phục hậu quả pháp lý cho trải nghiệm mà bạn đã gặp phải.

Mục đích của cuộc phỏng vấn này nhằm [nêu mục tiêu ở đây] hiểu được trải nghiệm mà bạn đã phải đối mặt và bạn muốn tìm cách khắc phục, và (b) tìm ra sự hỗ trợ cần thiết mà chúng tôi có thể cung cấp để giải quyết mối bận tâm của bạn.

Cuộc phỏng vấn này sẽ được thực hiện khi có sự đồng ý của bạn. Vì vậy, sự tham gia của bạn trong cuộc phỏng vấn này là tự nguyện. Bạn có thể chọn không trả lời bất kỳ câu hỏi nào mà bạn cảm thấy không thích hợp hoặc không thoải mái. Chúng tôi cũng có thể dừng cuộc phỏng vấn bất cứ lúc nào khi có yêu cầu.

Tất cả thông tin bạn cung cấp trong cuộc phỏng vấn này đều được bảo mật nghiêm ngặt và sẽ được sử dụng cho mục đích mà bạn và người phỏng vấn hoặc tổ chức của chúng tôi đồng ý. Chúng tôi cũng có thể

yêu cầu các tài liệu hỗ trợ cuộc phỏng vấn của bạn; hãy yên tâm rằng chúng sẽ được sử dụng để cung cấp thông tin bổ sung về bối cảnh và cũng sẽ không được công bố dưới bất kỳ hình thức nào. Toàn bộ cuộc phỏng vấn sẽ được ghi lại.

Trước khi sử dụng bất kỳ phần nào của cuộc phỏng vấn sẽ cần được sự đồng ý của bạn.

Nếu bạn đồng ý tham gia cuộc phỏng vấn này, vui lòng ký tên dưới đây.

Cảm ơn bạn rất nhiều.

Trân trọng,

[nêu ở đây tên của người phỏng vấn]

[nêu ở đây tên của tổ chức, nếu có]

Người tham gia đồng ý được phỏng vấn:

Chữ ký của người được phỏng vấn / ngày

Ngày và thời gian:

Lý do tại sao người tham gia không đồng ý:

Phụ lục 4. Mẫu kế hoạch vận động

Mục tiêu	Hoạt động	Đồng minh và đối tác tiềm năng	Nguồn lực cần có	Khung thời gian

Phụ lục 5. Chương trình Tập huấn gợi ý

Thời gian	Chủ đề	Hoạt động	Bên liên quan
Ngày 1			
8.30 – 9.00	Đăng ký		Ban tổ chức
9.00 -9.40	Khai mạc chương trình	Phát biểu khai mạc	
		Giới thiệu người tham gia	
		Kỳ vọng và mục tiêu	
		Quy định của tập huấn	
9.40 – 9.50	Bảng hỏi trước tập huấn		Người tham dự
9.50 – 10.15	Tình hình bệnh lao	Bài trình bày	Người điều hành
10.15 – 10.30	Nghỉ giải lao		
10.30 -11.30	Cơ bản về bệnh lao	Thảo luận chia sẻ băng chuyền	Người điều hành Người tham dự
11.30 – 12.00	Các vấn đề liên quan tới bệnh lao trong cộng đồng	Động não	Người điều hành Người tham dự
12.00 – 13.00	Nghỉ trưa		
13.00 – 14.00	Lao và quyền con người	Viết thư	Người tham dự
14.00 – 15.00		Chia sẻ theo nhóm	Người tham dự
15.00 – 15.15		Giải tỏa và thiền	Người tham dự
15.15 – 15.30	Nghỉ giải lao		
15.30 – 17.00	Lao và quyền con người	Trình bày thảo luận của nhóm với cả lớp	Người tham dự
Ngày 2			
9.00 – 9.30	Lao và quyền con người	Ôn tập	Người điều hành
9.30 – 11.30		Đóng vai (nghỉ trong lúc học)	Người tham dự
11.30 – 12.30		Làm việc nhóm: Liệt kê quyền bị vi phạm Tổng hợp trình bày theo nhóm	
12.30 – 13.30	Nghỉ trưa		
13.30 – 14.30	Huy động cộng đồng để ghi lại vi phạm quyền con người	Phỏng vấn thử	Người điều hành
14.30 – 15.30			Người tham dự

15.30 – 15.45	Nghỉ giải lao		
15.45 – 16.45	Huy động cộng đồng để ghi lại vi phạm quyền con người	Làm việc nhóm: Lập bản đồ các bên cung cấp dịch vụ	Người tham dự
16.45 – 17.00		Bài trình bày về ghi lại vi phạm quyền con người và lưu ý cho phỏng vấn	Người điều hành
Ngày 3			
9.00 – 9.30	Huy động cộng đồng để ghi lại vi phạm quyền con người	Ôn tập	Người điều hành
9.30 – 10.15	Vận động chính sách	Bài trình bày	Người điều hành
10.15 – 10.30	Nghỉ giải lao		
10.30 – 12.30	Các kỹ năng vận động chính sách	Làm việc nhóm: Chuyển từ vấn đề sang ứng phó	Người tham dự
12.30 – 13.30	Nghỉ trưa		
13.30 – 15.30	Các kỹ năng vận động chính sách	Làm việc nhóm: Lập kế hoạch vận động chính sách	Người tham dự
15.30 – 15.45	Nghỉ giải lao		
15.45 – 16.00	Tổng kết tập huấn		Người điều hành
16.00 – 16.15	Bảng hỏi sau tập huấn		Người tham dự
16.15 – 16.30	Đánh giá tập huấn		
16.30 – 17.00	Bế mạc và trao giấy chứng nhận		
Kết thúc			

Phụ lục 6. Mẫu đánh giá

MẪU ĐÁNH GIÁ

I. Nội dung, phương pháp, người điều hành, chuyên gia trình bày và những người tham gia khác

1. Đánh giá các nội dung sau:

Nội dung	Rất tốt	Tốt	Trung bình	Kém	Rất kém
Thông tin, bài học cơ bản về bệnh lao					
Lao và quyền con người					
Viết thư					
Chia sẻ nhóm					
Làm việc nhóm: Xác định các vi phạm và tác động của vi phạm					
Đóng vai					
Chia sẻ về quyền con người					
Ghi lại các vi phạm quyền con người					
Thông tin, bài học về vận động chính sách					

2. Nội dung nào phù hợp nhất với bạn? Tại sao?

3. Nội dung nào ít phù hợp nhất với bạn? Tại sao?

4. Bạn nghĩ sao về phương pháp và quy trình được sử dụng trong hội thảo tập huấn này?

5. Bạn nghĩ sao về người điều hành và chuyên gia trình bày?

II. Các khía cạnh hậu cần

Nội dung	Rất tốt	Tốt	Trung bình	Kém	Rất kém
Phòng học					
Phòng ở					
Đồ ăn					
Tài liệu, tài liệu phát tay					
Hỗ trợ trực quan					

III. Các nhận xét và khuyến cáo khác để cải thiện các hoạt động tập huấn trong tương lai.

Tài liệu hướng dẫn tập huấn này được xây dựng bởi các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao, những người sống sót sau bệnh lao và các nhà hoạt động về bệnh lao cho các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi bệnh lao và người sống sót sau bệnh lao. Dựa trên trải nghiệm sống của những người bị ảnh hưởng và sống chung với bệnh lao, tài liệu hướng dẫn này bao gồm các phiên có tương tác được thiết kế để không chỉ xây dựng kiến thức về bệnh lao và quyền con người của những người tham gia, mà còn nhằm mục đích củng cố năng lực và kỹ năng của họ trong việc sử dụng kiến thức của mình về quyền con người trong việc ghi lại các vi phạm quyền con người hướng tới vận động cho một ứng phó với bệnh lao tốt hơn, dựa trên quyền nhiều hơn.